

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Komunální volby v statutárním městě (Olomouc)

Martina Černá

© 2012 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Černá Martina

Veřejná správa a regionální rozvoj - k.s. Šumperk

Název práce

Komunální volby v statutárním městě (Olomouc)

Anglický název

Local elections in a chartered town (Olomouc)

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je charakterizovat komunální volby v roce 2010 ve vybraném územním samosprávném celku, a to jak z hlediska vývoje daného lokálního politického systému, tak z hlediska vývoje na krajské a národní úrovni politické vertikály. K dílčím cílům práce patří zejména charakteristika specifických sociálně ekonomických faktorů ovlivňujících lokální politický proces, identifikace lokálních aktérů politického procesu v obci a jejich vzájemných vztahů, odhalení způsobů vytváření kandidátních listin, jakož i objasnění mechanismu povolebního vyjednávání a formování orgánů územní samosprávy.

Metodika

Práce bude mít charakter případové studie a využije hlavní teoretické koncepce vztahující se k stranickým systémům, volebnímu procesu a formování volebních i exekutivních koalic na lokální politické úrovni. Metodicky bude práce založena na studiu dokumentů a na komparaci volebních dat Českého statistického úřadu. Doplnující informace budou získány semistandardizovanými rozhovory s lokálními politickými aktéry.

Harmonogram zpracování

Literární rešerše – do 7/2011

Sběr dat a zpracování charakteristiky obce – do 9/2011

Analýza dat a textace klíčových kapitol – do 12/2011

Úpravy textu dle připomínek – do 2/2012

Odevzdání práce a tezí – do 03/2012

Rozsah textové části

30 - 40 stran

Klíčová slova

Obecní zřízení, samospráva, lokální demokracie, komunální politika, volby, kandidátní listiny, politické strany, nezávislí kandidáti, povolební vyjednávání

Doporučené zdroje informací

Balík, S.: Komunální politika (Obce, aktéři a cíle místní politiky). Praha: Grada, 2009.
Balík, Stanislav. Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008.
Čmejrek, J., Bubeníček, V., Čopík, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, 2010.
Čmejrek, J.: Obce a regiony jako politický prostor. Praha: Alfa, 2008.
Chytilík, R., Šedo, J.: Volební systémy. Praha: Portál, 2009.
Krejčí, O.: Nová kniha o volbách. Příbram: Professional Publishing, 2006.
Vodička, K., Cabada, L.: Politický systém ČR. Praha: Portál, 2007.

Volební server Českého statistického úřadu www.volby.cz

Vedoucí práce

Čmejrek Jaroslav, doc. PhDr., CSc.

Termín odevzdání

březen 2012

prof. PhDr. Ing. Věra Majerová, CSc.

Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.

Děkan fakulty

V Praze dne 14.10.2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci na téma „Komunální volby ve statutárním městě Olomouc“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího mé bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dostupných informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.3.2012

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu Doc. PhDr. Jaroslavu Čmejkovi, CSc. za odborné vedení, konzultace a rady, jež mi během vypracovávání bakalářské práce poskytoval.

Komunální volby ve statutárním městě (Olomouc)

Local elections in a chartered town (Olomouc)

Souhrn

Tématem bakalářské práce jsou „Komunální volby ve statutárním městě (Olomouc)“. Práce je strukturována do dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická část obsahuje literární rešerši na základě prostudované odborné literatury, která definuje pojmy jako obecní zřízení, komunální volební systém, stranické systémy, komunální koalice. Praktická část nejprve představuje charakteristiku specifických sociálně ekonomických faktorů statutárního města Olomouce, které ovlivňují lokální politický proces a formování městské samosprávy. Práce se z časového hlediska vztahuje k období 2000-2010. Analýza komunálních voleb se zaměřuje na volební účast, formování kandidátních listin, vlastní volební výsledky a na povolební jednání a formování orgánů územní samosprávy. Z hlediska politické participace a volebního chování občanů jsou komunální volby komparovány i s jinými typy voleb.

Summary

Topic of the bachelor thesis is „Local elections in a chartered town (Olomouc)“. The work is structured into two parts, theoretical and practical. Theoretical part contains literature research based on study of technical literature, which defines terms like municipal system, local election system, party system, local coalition. Practical part first represents characteristic specific social economics indicators of chartered town Olomouc, which have an impact on the local political process and formation municipal autonomy. The thesis concentrates over the period between the years 2000 – 2010. Analysis of local elections takes a special interest in election presence, formation candidate tickets, own electoral results and post-electoral negotiation and formation authorities of municipal autonomy. In the term of voter turnout and electoral manner of citizens local elections are compared with another types of elections.

Klíčová slova

Obecní zřízení, samospráva, lokální demokracie, komunální politika, volby, kandidátní listiny, politické strany, nezávislí kandidáti, povolební vyjednávání.

Keywords

Municipal system, self-government, local democracy, local politics, elections, candidate tickets, political parties, non-party candidates, post-electoral negotiation.

Obsah:

1. Úvod	6
2. Cíl práce a metodika	7
3. Literární rešerše	7
3.1. Obecní zřízení	7
3.2. Obecní samospráva a její orgány	9
3.2.1. Samostatná a přenesená působnost	9
3.2.2. Orgány obce	9
3.2.3. Zastupitelstvo obce	10
3.2.4. Rada obce	11
3.2.5. Starosta obce	11
3.2.6. Obecní úřad a tajemník	12
3.2.7. Výbory zastupitelstva, komise rady	12
3.3. Volební systém	12
3.3.1. Volební obvod	13
3.3.2. Forma kandidatury	14
3.3.3. Struktura hlasu	14
3.3.4. Volební klauzule	14
3.3.5. Volební formule	14
3.4. Volby do zastupitelstev obcí	15
3.5. Stranické systémy	17
3.6. Komunální koalice	19
3.6.1. Teorie koalic	19
3.6.2. Typologie koalic	20
3.6.3. Třídy a typy exekutivních koalic	21
4. Charakteristika obce	22
4.1. Geografické vymezení	22
4.2. Historická charakteristika	22
4.3. Charakteristika sociálně-ekonomických faktorů	23
4.3.1. Základní údaje	23
4.3.2. Počet obyvatel	24
4.3.3. Univerzitní město	25
4.3.4. Vzdělanostní struktura	26
4.3.5. Zaměstnanost	26
4.3.6. Firmy, podniky	27
4.3.7. Občanská vybavenost	27
4.3.8. Tradice, kultura, sport, cestovní ruch	27
5. Komunální volby v Olomouci	28
5.1. Politický vývoj v Olomouci od roku 2000	28
5.2. Volební účast	31
5.3. Volby druhého řádu	32
5.4. Političtí aktéři kandidující do ZMO v roce 2010	32
5.5. Volební systém v Olomouci	35
5.6. Formování koalic	38
5.7. Shrnutí komunálních voleb v Olomouci v roce 2010	40
6. Závěr	41
7. Seznam literatury	43
7.1. Literatura	43
7.2. Internetové zdroje	43
7.3. Usnesení, zápisy	44
8. Přílohy	46

1. Úvod

Komunální volby ve statutárních městech jsou odlišné od komunálních voleb v malých obcích, které mají do několika tisíc obyvatel. Kandidáti politických stran ve velkých městech nejsou tolik známí na rozdíl od kandidátů v malých obcích, v nichž převládá personální charakter komunální politiky. Výsledky komunálních voleb ve velkých městech mohou být obrazem situace na celostátní politické úrovni. Voliči ve velkých městech se často mohou vyjadřovat k problémům a tématům na celostátní úrovni, místo aby se soustředili na své město.

Lokální úroveň politického chování je důležitou součástí poznání politického jednání obecně. Každá obec má své specifické okruhy záležitostí a nelze je proto zobecňovat, či aplikovat na jiné obce. A proto vznikají případové studie, aby přiblížily a nastínily problematiku vývoje lokálního politického dění. Mezi tyto studie patří i tato bakalářská práce, jejímž tématem jsou komunální volby ve statutárním městě Olomouc v roce 2010.

V souvislosti s místní samosprávou je třeba poukázat na ještě jeden aspekt: pro občana představuje samosprávná obec přirozený prostor, v němž se bezprostředně pohybuje. Svým významem proto lokální komunita stojí hned za národním státem, s nímž se identifikuje. Občanská zkušenost zde má zcela jinou povahu než ve vztahu k politice na národní úrovni. Příslušnost k lokální komunitě je přece jen něco jiného než identifikace s národem a národním státem. Z toho pramení svébytnost a specifičnost demokracie v lokálním politickém prostoru (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 7-8).

2. Cíl práce a metodika

Cílem bakalářské práce je charakterizovat komunální volby v roce 2010 ve statutárním městě Olomouci.

Práce se soustředí na porovnání volební účasti Olomoučanů ve volbách na komunální, krajské a parlamentní úrovni. Dále si práce klade za cíl zjistit, jaké politické subjekty kandidovaly do Zastupitelstva města Olomouce, které z nich uspěly či neuspěly a s jakými cíli vstupovaly do komunální politiky. Cílem zjišťování je také, jak se chová volební systém v Olomouci, která je jako jediné město kromě Prahy (se zcela odlišnými podmínkami) rozdělena do 5ti volebních obvodů. A také jak by vypadalo složení zastupitelstva v rámci jednoho volebního obvodu. V neposlední řadě zjišťuje, jaké typy vytvořených exekutivních koalic lze ve sledovaném období nalézt. Prostřednictvím rozhovorů s komunálními politiky dojde k objasnění formování kandidátních listin politických stran vládnoucích na olomoucké radnici. Hodnocení výsledků komunálních voleb v roce 2010 bude porovnáno s výsledky komunálních voleb od roku 2002.

Práce bude mít charakter případové studie. Teoretická část bude věnována literární rešerši, která bude zpracována na základě doporučené literatury. Veškerá použitá literatura bude uvedena na konci práce v Seznamu literatury. Praktická část se bude zabývat charakteristikou města Olomouc a komunálními volbami v roce 2010. Charakteristika sociálně-ekonomických faktorů města bude vycházet především z dat z internetových stránek Českého statistického úřadu a oficiálních stránek města Olomouc. Data z internetového portálu volby.cz budou využity při zpracování analýzy komunálních voleb v roce 2010. Doplnující informace budou získány semistandardizovanými rozhovory s lokálními politickými aktéry, konkrétně s primátorem Martinem Novotným (ODS), náměstkyní primátora Evou Machovou (TOP 09) a náměstkem primátora RNDr. Ladislavem Šnevajsem (KDU-ČSL).

3. Literární rešerše

3.1. Obecní zřízení

Komunální samospráva i státní správa současné České republiky mají své kořeny v administrativní a komunální struktuře habsburské monarchie 19. století. Její počátky v českých zemích souvisejí s revolucí v roce 1848, která v rakouském císařství uvedla do pohybu proces změn ve struktuře i činnosti veřejné správy (Čmejrek, Bubeníček, Čopík,

2010, s. 19). Rok 1848 přinesl zrušení poddanství i vrchnostenské správy. Liberální měšťanstvo žádalo účast na politické moci, což v oblasti místní správy bylo možné pouze zavedením samosprávy. Zásady, na nichž byl postaven první obecní zákon v habsburské monarchii, obsahovala tzv. Stadionova ústava z r. 1849 (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 20). Ve správní struktuře českých zemí se výrazně odrazila jak základní filozofie rakouského zákona o obcích, vyjádřená lapidární zásadou „základem svobodného státu je svobodná obec“ (Vodička, 2007, s. 319), tak požadavek oddělení státní správy a samosprávy na všech úrovních. Dne 31. prosince 1851 došlo tzv. silvestrovskými patenty k obnovení absolutistického režimu. Císařským patentem ze dne 24. března 1859 bylo vyhlášeno nové obecní zřízení (č. 58 ř.z.), které nikdy nenabýlo platnosti s výjimkou ustanovení o domovském právu (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 20). V roce 1861 byla vydána Schmerlingova ústava, která znamenala definitivní nastoupení rakouského císařství na cestu konstitucionalismu. Následující půlstoletí byla časem upevňování ústavnosti, snahami o rozšíření volebního práva, dobou stále rostoucí individuální svobody (Balík, 2009, s. 41). Od počátku první republiky lze sledovat posilování spíše centralizačních než decentralizačních tendencí (Balík, 2009, s. 47). Období existence protektorátu bylo charakteristické silným potlačováním všech samosprávných orgánů, obecní nevyjímaje. Poválečné Československo se v mnohém lišilo od toho předválečného. Samosprávné obecní zřízení vystřídal národní výbory jako orgány státní moci a správy (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 33). Konec národních výborů v Československu předznamenal politický převrat z listopadu 1989. Zrušeny byly zákonem o obcích ke dni prvních voleb do obecních zastupitelstev (24. listopad 1990). Místní národní výbory tak opět nahradila obecní samospráva (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 36).

Základní jednotkou místní samosprávy v České republice jsou obce, kterých je téměř 6300 (Vodička, 2007, s. 319) a jejichž lidnatost se pohybuje mezi několika málo obyvateli v nejmenších obcích, až po Prahu s jedním milionem dvěma sty tisíci obyvatel. V prvních letech po roce 1989 bylo možno pozorovat nárůst počtu existujících obcí z přibližně čtyř tisíc v roce 1989 na přibližně šest tisíc v roce 1993. Od té doby se počet obcí prakticky nemění (Vodička, 2007, s. 319).

3.2. Obecní samospráva a její orgány

3.2.1. Samostatná a přenesená působnost

Obec vykonává jednak samostatnou působnost, jednak působnost přenesenou. V rámci samostatné působnosti realizuje jakožto územní samosprávná korporace své právo na samosprávu. V rámci přenesené působnosti pak jedná jako vykonavatel státní správy, kterou na ni zákonem přeneše stát (Vodička, 2007, s. 305).

Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny krajům, nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce, nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti svěří zákon. Při výkonu samostatné působnosti se obec řídí při vydávání obecně závazných vyhlášek zákonem, v ostatních záležitostech též jinými právními předpisy vydanými na základě zákona (§35, odst. 1,3 Zákon o obcích 128/2000 Sb.).

Při výkonu přenesené působnosti se orgány obce řídí při vydávání nařízení obce zákony a jinými právními předpisy, v ostatních případech též usneseními vlády a směrnicemi ústředních správních úřadů; tato usnesení a tyto směrnice nemohou orgánům obcí ukládat povinnosti, pokud nejsou zároveň stanoveny zákonem; podmínkou platnosti směrnic ústředních správních úřadů je jejich publikování ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí; dále opatřeními příslušných orgánů veřejné správy přijatými při kontrole výkonu přenesené působnosti podle tohoto zákona (§61, odst. 2 Zákon o obcích 128/2000 Sb.).

3.2.2. Orgány obce

Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce. Dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. U obcí, které jsou městysem, se pro jejich orgány užívá označení zastupitelstvo městyse, rada městyse, úřad městyse a zvláštní orgány městyse. U měst se pro jejich orgány užívají názvy zastupitelstvo města, rada města, městský úřad, zvláštní orgány města.

Zvláštním typem obcí jsou statutární města, jež mají možnost členit své území na městské obvody nebo městské části s vlastními orgány samosprávy. Město se může stát statutárním městem pouze novelizací zákona o obcích. Počet statutárních měst se novelizacemi zákona č. 128/2000 Sb. postupně zvýšil na 23. Mezi ně také patří statutární město Olomouc. Územně členěná statutární města upravují své vnitřní poměry ve věcech

správy města statutem, který je vydáván formou obecně závazné vyhlášky obce. Statutární město je samostatně spravováno zastupitelstvem města, dalšími orgány statutárního města jsou rada města, primátor, magistrát a zvláštní orgány města. Ve statutárním městě plní funkci místostarosty (místostarostů) náměstek (náměstci) primátora. Dále se ve statutárním městě zřizuje funkce tajemníka magistrátu, který je zaměstnancem města. Tajemníka magistrátu jmenuje a odvolává primátor se souhlasem ředitele krajského úřadu a stanoví jeho plat podle zvláštních předpisů.

Starosta či primátor může po projednání s ředitelem krajského úřadu svěřit výkon přenesené působnosti v určitých věcech komisi. V tom případě je komise též orgánem obce (resp. města, statutárního města, městského obvodu nebo městské části) (Čmejrek, 2010, s. 38, 39).

3.2.3. Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo je nejdůležitějším orgánem obce, které je volené v přímých, rovných a tajných volbách. Zastupitelstvu obce je vyhrazeno rozhodovat o nejzávažnějších věcech v působnosti obce, zejména o územním plánu, rozpočtu či rozsáhlých majetkoprávních transakcích. Důležitou pravomocí zastupitelstva je volba o odvolávání starosty, místostarosty a dalších členů rady obce.

Počet členů zastupitelstva obce je závislý na její velikosti a pohybuje se od pěti až devíti u nejmenších obcí a od pětatřiceti do pětapadesáti u obcí s více než 150 tisíci obyvateli (Brno) (Vodička, 2007, s. 304).

Mandát člena zastupitelstva obce vzniká zvolením, přičemž ke zvolení dojde ukončením hlasování. Člen zastupitelstva obce složí před zastupitelstvem obce slib a složení slibu potvrdí svým podpisem. Mandát vykonává člen zastupitelstva obce osobně a v souladu se svým slibem. Při výkonu mandátu člena zastupitelstva obce není vázán žádnými příkazy (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 39). Zastupitel má tři základní práva: právo iniciativy, právo interpelace, právo informace. Povinnosti zastupitele jsou dvě: aktivní účast a vyvarování se střetu zájmů (Balík, 2009, s. 68).

K platnému usnesení zastupitelstva obce, rozhodnutí nebo volbě je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva obce. Zastupitelstvo obce se schází podle potřeby, nejméně však jedenkrát za tři měsíce, a to v územním obvodu obce. Zasedání zastupitelstva obce svolává a zpravidla řídí starosta. Zasedání zastupitelstva obce je veřejné. Obecní úřad informuje o místě, době a navrženém programu připravovaného

zasedání zastupitelstva obce. Informaci vyvěsí na úřední desce obecního úřadu alespoň sedm dní před zasedáním. O průběhu zasedání zastupitelstva obce se pořizuje zápis, který podepisuje starosta nebo místostarosta a určení ověřovatelé. Zápis, který je nutno pořídit do 10 dnů po skončení zasedání, musí být uložen na obecním úřadu k nahlédnutí (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 42, 43).

3.2.4. Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem obce ve věcech, které spadají do samostatné působnosti obce. Radu obce tvoří starosta, místostarosta (místostarostové) a další členové rady. Počet členů rady je lichý a činí nejméně pět a nejvýše jedenáct členů, přičemž nesmí přesahovat třetinu počtu členů zastupitelstva obce. Rada obce se nevolí v obcích, kde zastupitelstvo obce má méně než patnáct členů (Vodička, 2007, s. 306).

Rada obce se schází ke svým schůzím podle potřeby, její schůze jsou neveřejné. Rada obce je schopna usnášet se, je-li přítomna nadpoloviční většina všech jejích členů. K platnému usnesení nebo rozhodnutí je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech jejích členů. Ze své schůze rada pořizuje zápis, který podepisuje starosta spolu s místostarostou nebo jiným radním. Zápis ze schůze rady obce musí být pořízen do sedmi dnů od jejího konání. Zápis ze schůze rady obce musí být uložen u obecního úřadu k nahlédnutí členům zastupitelstva obce (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 44).

Působnost rady obce: připravuje návrhy pro jednání zastupitelstva a zabezpečuje plnění jeho usnesení, zabezpečuje hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, provádí rozpočtová opatření v rozsahu stanoveném zastupitelstvem, rozhoduje ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti, vydává nařízení obce, projednává a řeší návrhy, připomínky a podněty předložené jí členy zastupitelstva nebo komisemi (Balík, 2009, s. 3).

3.2.5. Starosta obce

Nejviditelnějším orgánem obecního zřízení je starosta. Ačkoli starosta zastupuje obec navenek, sám o sobě je spíše orgánem bez pravomocí. Nemá totiž povahu statutárního orgánu, je součástí rady. Vzhledem k tomu, že není statutárním orgánem, musí úkony vyžadující schválení zastupitelstvem nebo radou činit až po jejich schválení (Balík, 2009, s. 74).

Za výkon své funkce odpovídá zastupitelstvu obce. Starosta např. odpovídá za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok, plní úkoly zaměstnavatele podle zvláštních předpisů, uzavírá a ukončuje pracovní poměr se

zaměstnanci obce a stanoví jim plat podle zvláštních předpisů, pokud není v obci tajemník obecního úřadu (není-li zřízena rada obce, jmenuje a odvolává vedoucí odboru a stanoví jim plat) (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 45).

3.2.6. Obecní úřad a tajemník

Obecní úřad tvoří starosta, místostarosta (místostarostové), tajemník obecního úřadu, je-li tato funkce zřízena, a zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. V čele obecního úřadu je starosta. Obecní úřad plní v samostatné působnosti obce úkoly, které mu uloží zastupitelstvo a rada, napomáhá výborům a komisím v jejich činnosti (Balík, 2009, s. 77).

Obecní úřad dále vykonává přenesenou působnost s výjimkou věcí, které patří do působnosti jiného orgánu obce. V obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností se zřizuje funkce tajemníka obecního úřadu, který je zaměstnancem obce. Tajemník obecního úřadu nesmí vykonávat funkce v politických stranách a politických hnutích. Tajemník obecního úřadu mimo jiné zajišťuje výkon přenesené působnosti s výjimkou věcí, které jsou zákonem svěřeny radě obce nebo zvláštnímu orgánu obce. Dále plní úkoly uložené mu zastupitelstvem obce, radou obce nebo starostou, plní úkoly statutárního orgánu zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 47).

3.2.7. Výbory zastupitelstva, komise rady

Zastupitelstvo může zřídit své iniciativní a kontrolní orgány v podobě výborů. Stejně tak si může zřídit rada své iniciativní a kontrolní orgány komise. V obcích, kde není ustavena rada, zřizuje komise nikoli zastupitelstvo, ale starosta. Zastupitelstvo má vždy povinnost zřídit dva výbory - kontrolní a finanční. Finanční výbor provádí kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce a plní další úkoly, jimiž jej pověřilo zastupitelstvo obce. Kontrolní výbor kontroluje plnění usnesení zastupitelstva obce a rady obce, je-li zřízena, dále kontroluje dodržování právních předpisů ostatními výbory a obecním úřadem na úseku samostatné působnosti a plní další kontrolní úkoly, jimiž jej pověřilo zastupitelstvo obce (Balík, 2009, s. 78).

3.3. Volební systém

Termínem volební systém se zpravidla označuje metoda převádění vůle voličů do podoby voleného zastupitelského orgánu. V širším slova smyslu vystihuje volební systém

komplexní podobu volebního mechanismu a zahrnuje jeho základní komponenty jako volební obvod, formu kandidatury, strukturu hlasu, volební klauzuli a volební formuli.

Pokud jde o volební systém v užším slova smyslu, používají se dva základní volební principy, většinový a proporcionální (poměrné). (Čmejrek, Bubeníček, Čopík 2010, s. 52, 53). Já zde zmíním pouze princip poměrného zastoupení, který je v ČR ve volbách do zastupitelstev obcí aplikován. Největší přednost principu poměrného zastoupení spočívá v plnění základního úkolu voleb, tj. odhalit aktuální rozložení politických sil a přidělit jim mandáty. Tato schopnost je natolik rozvinuta, že musí být tlumena, aby se do zastupitelského orgánu nedostalo příliš mnoho politických subjektů. Proto se v systémech poměrného zastoupení obvykle zavádí pro vstup do voleného orgánu umělý práh, tzv. volební klauzule. Oproti většinovým systémům jsou proporcionální systémy složitější a těžkopádnější. Získané hlasy se musí na mandáty přepočítávat, obtížněji se formuje většina a exekutivní koalice. Volič si musí vybírat mezi celými kandidátními listinami, tedy zpravidla mezi politickými stranami. K posílení personalizace voleb se proto v systémech poměrného zastoupení zavádějí preferenční hlasy, jimiž voliči mohou ovlivnit pořadí kandidátů na listinách (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 53).

3.3.1. Volební obvod

Čím větší je velikost volebních obvodů, tím proporchnější jsou volební výsledky. Někteří dokonce hovoří o tom, že velikost volebního obvodu je rozhodujícím činitelem, který má na proporcionalitu silnější dopad než jakýkoli jiný faktor (Balík, 2009, s. 92).

Praxe volebních obvodů má v poměrném systému většinové (a disproporční) účinky. V roce 2002 byla také využita ve volbách do zastupitelstva statutárního města Olomouc, kde vedlo ustavení volebních obvodů k tomu, že volební strana, která zvítězila co do počtu odevzdaných hlasů (ČSSD), získala o jeden mandát méně než strana, která skončila v počtu hlasů druhá (ODS) (Balík, 2009, s. 94, 95).

S volebním obvodem souvisí i využívání volební geometrie, tzv. gerrymandering. Jde o manipulaci s hranicemi volebního obvodu, která může politické reprezentaci za jistých okolností usnadnit dosažení příznivějšího výsledku. V ČR lze manipulovat s volebními obvody pouze na lokální úrovni (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 55).

3.3.2. Forma kandidatury

Ve vícemandátových volebních obvodech má kandidatura listinnou formu. V České republice se používá otevřená kandidátní listina ve volbách do zastupitelstev obcí (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 55-56).

Kandidují-li registrované politické strany, hnutí, či jejich koalice, nemusí pro svou kandidaturu v jednotlivých zastupitelstvech splňovat žádnou další podmínku. Dokonce není ani nutné, aby alespoň jeden z kandidátů byl členem kandidující strany.

Každá politická strana může být členem pouze jedné volební strany pro jednu obec. Každý kandidát může být uveden pouze na jedné listině. Na kandidátní listině může být od roku 1990 uvedeno nejvýše tolik kandidátů, kolik má být v daném obvodu obsazeno mandátů (Balík, 2009, s. 90).

3.3.3. Struktura hlasu

Volič svým hlasem vyjadřuje politické názory a preference ve vztahu k nabízeným politickým alternativám (programům). Strukturou hlasu (způsobem hlasování) rozumíme formu transformace rozdílných politických preferencí voličů do jednotné podoby hlasování. Struktura hlasu úzce souvisí s formou kandidatury.

S otevřenými kandidátními listinami je spojen vícenásobný hlas. V České republice se vícenásobný hlas používá při volbách do zastupitelstev obcí. Volič má při volbách k dispozici takový počet hlasů, který odpovídá velikosti volebního obvodu, tj. počtu přidělovaných mandátů. Otevřené kandidátní listiny a vícenásobný hlas umožňují voliči hlasovat napříč stranickým spektrem, bez ohledu na kandidátní listiny (tzv. panašování, případně preferenční hlasování) (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 56-57).

3.3.4. Volební klauzule

Jelikož jsem o volební klauzuli zmiňovala již výše, doplním, že byla zavedena v roce 2001. Její výše činí 5% z celkového počtu hlasů ve volbách poděleného voleným počtem členů zastupitelstva a vynásobeného počtem kandidátů strany (nejvýše však počtem volených členů zastupitelstva) (Balík, 2009, s. 98). Samotné stanovení výšky uzavírací klauzule na úrovni 5% má především význam u větších zastupitelstev, což se týká i statutárního města Olomouce.

3.3.5. Volební formule

Ve volbách do zastupitelstev obcí se v ČR používá d'Hondtova volební formule. Český statistický úřad dělí celkový počet platných hlasů, který obdržela postupující

kandidátní listina, postupně čísla 1,2,3 a dále vždy číslem o jedno vyšším tak, aby počet dělicích operací odpovídal počtu kandidátů, kteří jsou na kandidátní listině. Podíly vypočítané uvedeným způsobem seřadí Český statistický úřad podle jejich velikosti až do počtu mandátů, které mají být při volbách do zastupitelstva obce přiděleny. Za každý podíl obsažený v této početní řadě získá kandidátní listina jeden mandát. V případě rovnosti podílu je rozhodující celkový počet hlasů, který získala kandidátní listina, a je-li i tento stejný, rozhodne los (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 63, 64). Tímto způsobem získávají mandáty jednotlivé volební strany. Mandáty jsou přidělovány konkrétním kandidátům podle jejich pořadí na kandidátní listině, pouze pokud se některému kandidátovi podařilo získat alespoň o 10% více, než byl průměrný počet hlasů získaný kandidáty dané kandidátní listiny, byl automaticky zařazen na první místo (Chytilík, 2009, s. 316). Je-li takových kandidátů více, určí se jejich pořadí podle počtu hlasů, které byly pro ně odevzdány. V případě rovnosti hlasů mezi postupujícími kandidáty je rozhodující původní pořadí kandidátů na kandidátní listině (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 64).

3.4. Volby do zastupitelstev obcí

Volby do zastupitelstev obcí v ČR, tj. podmínky výkonu volebního práva, organizaci voleb i rozsah soudního přezkumu upravuje zákon č. 491/2001 Sb. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 59), kde je tato politika definována.

Po celé období od roku 1990 lze komunální volby charakterizovat následovně: konají se tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásad poměrného zastoupení na čtyřleté funkční období (Balík, 2009, s. 85).

Aktivní i pasivní volební právo, tj. právo volit a právo kandidovat, je upraveno v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb. a měli by jej mít všichni občané, kteří dosáhli určitého věku, pokud u nich nenastala nějaká překážka výkonu volebního práva (omezení osobní svobody, zbavení způsobilosti k právním úkonům). V obecních volbách platí hranice 18 let pro právo volit i kandidovat. V tomto smyslu jsou volby všeobecné. Rovnost volebního práva znamená, že všichni voliči jsou si rovni z hlediska váhy i počtu hlasů, jimiž disponují. V přímých volbách hlasují voliči přímo pro jednotlivé kandidáty či kandidátní listiny. Tajné hlasování znamená, že musí být zaručeno, že žádným způsobem nelze zjistit, jak jednotliví voliči hlasovali. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 52).

Obec tvoří jeden volební obvod, avšak v pravomoci zastupitelstva je i vytvoření více volebních obvodů, a to tak, aby se v obcích do 10 000 obyvatel v každém volebním

obvodu volilo nejméně pět zastupitelů, v obcích do 50 000 obyvatel nejméně sedm zastupitelů a v obcích nad 50 000 obyvatel nejméně devět členů zastupitelstva obce. V Praze a v územně členěných statutárních městech může být městská část nebo městský obvod součástí pouze jednoho volebního obvodu (§ 27 zákona č. 128/2000 Sb.).

Tři pravidla pro komunální volby jsou výrazně odlišná od pravidel pro volby do Poslanecké sněmovny a krajských zastupitelstev:

1. Předně podle § 20 zákona č. 491/2001 Sb. mohou ve volbách do obecních zastupitelstev kandidovat tzv. volební strany, kterými jsou nejen politické strany, hnutí a koalice, ale i nezávislí kandidáti a jejich sdružení, sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů. Registrace kandidátních listin nezávislých kandidátů je podmíněna peticí určitého počtu občanů daného volebního obvodu (Krejčí, 2006, s. 331). U sdružení nezávislých kandidátů jsou zapotřebí podpisy voličů, jejichž počet odpovídá 7% obyvatel dané obce či obvodu, u samostatně kandidujících nezávislých kandidátů 5-0,5% počtu občanů v závislosti na velikosti obce či obvodu. Potřebný počet podpisů voličů uveřejňuje příslušný registrační úřad na úřední desce nejpozději 85 dnů přede dnem voleb (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 61).
2. Podle § 34 téhož zákona může volič hlasovat nejvýše pro tolik kandidátů, kolik zastupitelů má být zvoleno. V komunálních volbách jsou užívány otevřené kandidátní listiny. Volič má možnost využít panašování: může hlasovat pro jednu kandidátní listinu, nebo pro jednotlivé kandidáty, či kombinovat hlasování pro kandidáty z různých kandidátních listin.
3. Zákon pro volby do zastupitelstev obcí č. 491/2001 Sb. zavedl kворum, omezující vstup stran do skrutinia, a to ve výši 5% získaných hlasů z celkového počtu hlasů, vyděleného počtem volených zastupitelů a vynásobeného počtem kandidátů, kandidujících za danou stranu, maximálně však počtem, rovným počtu volených zastupitelů.

Další důležitá změna volebního zákona pro obce také souvisí s novelou z roku 2001 a znamenala přechod od Sainte-Lagüevy, používané od roku 1990, k d'Hondtově metodě. Měla upřednostnit větší strany před menšími, což ostatně přiznává i důvodová zpráva vlády k návrhu zákona o volbách do zastupitelstev v obcích. Tabulka č. 1 ukazuje, jak podle této důvodové zprávy vypadá rozdíl v použití těchto dvou metod:

Tabulka č. 1:

Rozdílné metody přidělování mandátů ve volbách do obecních zastupitelstev v roce 1990 a 1994

Strana navrhla kandidáty	Získala celkem hlasů	Mandáty získané v roce 1990 (Sainte-Lagüe)	Mandáty získané v roce 1994 (D'Hondt)
1	548	1	0
15	6 250	6	8
7	2 050	2	2
2	700	1	0
10	3 403	3	4
4	702	1	0
5	1 337	1	1

Zdroj: Krejčí, 2006, s. 331, 332

3.5. Stranické systémy

Už ve druhé polovině 19. století, kdy české země náležely k habsburské monarchii, se vytvořily společenské struktury, v nichž má kořeny současný systém politických stran. Obyvatelstvo bylo rozděleno na dvě kulturní společenství, české a německé, a do dvou politických komunit. V českých zemích existovaly vedle sebe téměř sto let dva národní systémy stran oddělené jazykovou bariérou. Nacistická a později komunistická diktatura přerušily dějinnou vývojovou kontinuitu systému stran na dobu padesáti let (Vodička, 2007, s. 205).

Jednotlivé strany nepůsobí izolovaně, ale jsou v rámci státu zapojeny do systému politických stran, který musíme při klasifikaci stran brát také v úvahu. Systém politických stran je dán vztahy mezi politickými stranami a má přímý vliv na takové důležité vlastnosti politického systému jako je: schopnost jedné strany získat absolutní většinu a vytvořit "jednobarevnou" vládu, účinnost a efektivitu vládní moci, složení opozice, stabilitu politického režimu, způsob četnosti střídání vlád apod. Politologové nejčastěji používají při klasifikaci stranických systémů následující kritéria: počet stran, ideologické charakteristiky a napětí mezi nimi, relativní velikost stran (tj. volební výsledek), modely opozice, organizační uspořádání stran (především jejich disciplinovanost a kompaktnost), sociální původ a zázemí stran (Čmejrek, 2007, s. 143).

Stranické systémy bývají z hlediska své struktury rozdělovány na jednostranické (monopartismus), dvoustranické (bipartismus) a vícestranické (multipartismus). Jedná se o

klasickou typologií, za jejíhož otce bývá pokládán Abbott Lawrence Lowell, který ji popsal již v roce 1896 (Krejčí, 2006, s. 114).

Z hlediska formátu stranického systému lze určitý lokální systém stran vymezit jako pluralitní nebo nepluralitní (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 156). Aplikace prakticky jakékoli klasifikace stranických systémů (např. dle uvedeného nejjednoduššího numerického měřítka jako monopartismy, bipartismy a multipartismy) pro komparace lokálních politických prostředí je však povětšinou irelevantní (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 107).

Typologie lokálních modelů demokracie:

- (A) nepluralitní systém + nekooperativní model
- (B) nepluralitní systém + kooperativní model
- (C) pluralitní systém + kooperativní model
- (D) pluralitní systém + nekooperativní model

Model A: Neparticipativní model

Jedná se především o obce, kde indolence a nezájem místních obyvatel o lokální politiku dosáhl té míry, že ohrožuje trvání vlastní autonomie municipality. Často se s tímto modelem setkáváme v obcích, jejichž bývalá zastupitelstva zadlužila místní samosprávu natolik, že žádný z místních občanů si netroufá vedení obce přebrat, aby se nestal středem kritiky svých spoluobčanů (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 157).

Model B: Apoliticko-demarchistický model

Do tohoto modelu patří obce, v nichž kandiduje jen jeden politický subjekt. Rozhodování o politice obce a o jejím směru se většinou provádí mimo politický prostor, buď v rámci jiných společenských aktivit, nebo přímým kontaktem zastupitelstva s občany obce (v místním restauračním zařízení). Tento model je však spíše jakýmsi teoretickým modelem. Lze totiž předpokládat, že v obcích s bohatým spolkovým životem má funkční model daného politického systému tendenci k přesunu do modelu C, respektive k větší pluralitě (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 158-159).

Model C: Konsenzuální model

Tento model představuje obce s pluralitním stranickým systémem, v němž dochází k zavádění kooperativní strategie při dosahování konsensu. Typ volebního boje by se dal

označit spíše za kvazikonkurenční než kompetitivní, přestože se voleb účastní i větší počet volebních stran. Výsledky voleb sice nejsou předem známé, ale více méně na nich nezáleží. Vlastní volby připomínají určitý druh kolektivní hry, kde úroveň rivality dosahuje asi takové výše jako při místním fotbalovém zápase (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 159).

Model D: Kompetitivní model

V poslední skupině se nacházejí obce, v nichž se mísí různé mechanismy stranických systémů, sestavování kandidátních listin a formy vedení předvolebního boje. Cílem voleb již nebývá pouhé ustanovení jakéhokoli zastupitelstva, nýbrž získání a udržení kontroly nad vedením obce, čemuž odpovídá i typ volebního boje, který leckdy nabývá kompetitivního či semikonkurenčního charakteru a typ vytvořených exekutivních koalic (nezřídka se jedná i o minimální vítězné koalice) (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 161).

3.6. Komunální koalice

V této části mé bakalářské práce se zmíním o teorii koalic a dále představím typologii koalic aplikovanou na současnou českou realitu komunální politiky.

Pro získání nadpoloviční většiny mandátů, jež je obvykle nutná k vládnutí, je nutné uzavřít spojení - koalici - minimálně dvou stran.

Mezi vyhlášením výsledků voleb a ustavujícím jednáním zastupitelstva může uplynout maximálně 15 dnů (§ 91 zákona č. 128/2000 Sb.). To je doba, kdy se rozhoduje o další budoucnosti orgánů obce, resp. o budoucím směřování celé obce (Balík, 2009, s. 187).

3.6.1. Teorie koalic

Koalicemi politických subjektů sloužícími k prosazení určité politiky či pro obsazení pozic svými kandidáty se zabývá tzv. *teorie koalic*, která vychází z *teorie her* založené na rozboru příčin a pohnutek, které vedou politické subjekty - „hráče“ (předpokládá se samozřejmě účast minimálně tří subjektů) ke spolupráci. Obecně se uvádějí dva přístupy k analýze zformovaných koalic.

- první hledisko (tzv. *office seeking theory*) vysvětluje koaliční spojení stran jako důsledek racionálního chování politických subjektů v politickém boji, který se řídí především snahou získat co největší podíl na vládě. Zmíněná teorie se věnuje zejména procesu formování tzv. minimálních vítězných koalic a pravidly jejich sestavování.

- druhé hledisko (tzv. *policy seeking theory*) objasňuje účast či neúčast politického subjektu na vládní koalici jako snahu o prosazení vlastního politického programu. Zabývá se tedy politickou náplní koalice. Do analýzy zformovaných koalic zahrnuje i působení společenského kontextu na utváření koalic (vliv místních politických tradic, politické kultury). Takový přístup ke zkoumání koaličních společenství umožňuje vysvětlit i důvody neochoty politického subjektu podílet se na vládě (silná opozice může tlakem na místní vládu dosáhnout prosazení vlastního programu bez přímé odpovědnosti za následky dané politiky). Tato teorie se věnuje příčinám vzniku menšinových vlád a velkých koalic.

Aplikace teorie koalic na lokální politickou úroveň musí především zohledňovat charakter místního politického procesu. Sestavování koalic v lokálních politických prostředích se často řídí jinými pravidly než na vyšších politických úrovních. Proces utváření koalic na lokálním stupni politiky nutně musí zahrnovat vlivy společenského prostředí, místní politické kultury a tradic. Z daného faktu vyplývá, že východisku rozboru procesu utváření koalic na lokálním stupni nejvíce odpovídá druhé hledisko (*policy seeking theory*) (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 146).

3.6.2. Typologie koalic

Obecně rozšířené dělení koalic pracuje se dvěma hlavními kategoriemi – minimálními vítěznými a nadměrnými. Tato kategorizace však vypovídá pouze o míře soutěživosti. Nedokáže dát odpověď na další otázky spojené s charakterem politické kultury, neboť do jediné kategorie koalic nadměrných zahrnuje jak klasické velké koalice dvou největších ideových protivníků, mimo níž zůstává v opozici řada menších subjektů, tak všestranné koalice, kdy v opozici nezůstává nikdo.

Koalice můžeme třídit dvouúrovňově, přičemž zmíněné dělení označujeme za třídu koalice, která je založená na počtu aktérů (resp. jejich mandátů). Druhou úrovní je typ založený předně na ideové vzdálenosti prvků uvnitř systému (Balík, 2009, s. 188).

3.6.3 Třídy a typy exekutivních koalic

Tabulka č.2: Třídy a typy koalic

<i>Třída koalic</i>	<i>Typ koalic</i>
minimální vítězná	minimální vítězná ideově propojená minimální vítězná ideově nepropojená
nadměrná	velká nadměrná ideově propojená nadměrná ideově nepropojená široká všestranická

1. Minimální vítězná ideově propojená koalice

Minimální vítězná ideově propojená koalice má právě tolik členských subjektů, příp. mandátů, kolik je zapotřebí k většině, a její členové k sobě mají ideově blízko. Tento typ koalice (spolu s jednostranicovou exekutivou) je oním typem, který je z pohledu teorie racionální volby a z pohledu optimálnosti ideové propojenosti nejlogičtější řešením povolební situace (Balík, 2009, s. 190).

2. Minimální vítězná ideově nepropojená koalice

Jedná se spíše o výjimečný typ. Je jím myšlena situace, kdy spolupracují ideově nepříbuzné (i protikladné) strany a v opozici přitom zůstává více politických subjektů, resp. proudů. Od velkých koalic se liší tím, že nemohou zahrnovat pouze dva hlavní reprezentanty ideového spektra (Balík, 2008, s. 41).

3. Velká koalice

Pro označení koalice velké je nutné, aby v opozici zůstaly alespoň dva relevantní protivníci, kteří jsou ideově nesourodí. Dále je při vytváření těchto koalic často přítomný předpoklad dlouhodobosti této spolupráce, který přesahuje jedno volební období (Balík, 2009, s. 192).

4. Nadměrná ideově propojená koalice

Podstatným pro fungování nadměrně ideově propojené koalice jsou dvě skutečnosti. Je spojena s třídou koalice nadměrné, tzn. je v ní přítomen alespoň jeden nadbytečný člen, bez něhož by koalice stále disponovala většinou hlasů. Druhou podmínkou je nutnost ideové příbuznosti participujících subjektů, resp. skutečnost, že v ní nejsou zastoupeny

protikladné ideové póly a mezi jejími krajními subjekty na politicko-ideové škále není výrazná vzdálenost. Zdánlivě připomíná fungování koalice široké (Balík, 2009, s. 193).

5. Nadměrná ideově nepropojená koalice

Je téměř shodná s typem předchozím, tvoří ji však ideově vzdálení členové. Nachází se na těsném pomezí koalic širokých a velkých. V zásadě se podobá koalici minimální vítězné ideově nepropojené, s výjimkou přítomnosti alespoň jednoho nadbytečného člena. I zde musí pro identifikaci tohoto typu koaliční spolupráce působit v opozici více politických subjektů (kdyby to byl právě jeden, šlo by o koalici širokou), přičemž alespoň jeden z nich musí na ideovém spektru nacházet mezi dvěma členy koalic (Balík, 2009, s. 194).

6. Široká koalice

V koalici široké se spojují téměř všechny relevantní politické síly. Mimo koalici zůstává (obvykle z ideologických důvodů) jeden relevantní politický partner, příp. politický proud. Tato koalice je více než dvoučlenná, musí v ní být více subjektů, než je zapotřebí k získání nadpoloviční většiny v legislativním tělese; navíc v ní musí spolupracovat subjekty ideově nesourodé. (Balík, 2009, s. 194, 195).

7. Všestranná koalice

Tato koalice je označením situace, kdy se na formování exekutivy podílejí všechny relevantní politické síly, žádná nedeklaruje veřejně svoji distanci.

4. Charakteristika obce

4.1. Geografické vymezení

Město Olomouc se rozkládá na 10 336 hektarech v Hornomoravském úvalu na řece Moravě při soutoku s Bystřicí a je obklopená úrodnou krajinou Hané (tema.novinky.cz/olomouc). Stotisícová Olomouc je pátým největším městem v České republice, centrem Olomouckého kraje, sídlem arcibiskupství a také univerzitním městem. Olomouc byla v minulosti důležité královské centrum moci a dlouhodobě považována za vůbec nejvlivnější město Moravy.

4.2. Historická charakteristika

První zmínky o Olomouci se datují k roku 1017, kdy byla Morava připojena k českému přemyslovskému státu. V polovině 13. století bylo město obeháno hradbami a prohlášeno za oficiálně založené. V roce 1306 se při tažení do Polska zastavil v Olomouci na návštěvu kníže Václav III., který zde byl zavražděn. Poté se ujali vlády ve městě

Lucemburkové a s nimi výrazný rozvoj města. Olomouc, jako křižovatka měst, se stala největším centrem obchodu na Moravě. Z této doby pochází např. chrám sv. Kateřiny nebo chrám sv. Michala. Roku 1378 udělil markrabí pod nátlakem olomouckých povolení ke stavbě radnice. Období husitských válek nenahrávalo k žádnému pozitivnímu rozvoji. V roce 1576 byla založena univerzita. V průběhu 16. století došlo opět k rozmachu kultury, na Horním náměstí rostly honosné paláce zbohatlíků, vesměs v renesančním slohu. V roce 1642 padlo Olomouc do rukou Švédů, kteří ji obléhali dlouhých osm let a po jejich odchodu bylo město sraženo do kolenou. Z původních cca 30 tisíc obyvatel zůstaly ve městě pouhé 2 tisíce obyvatel. Zemské úřady, které byly z Olomouce zavčas evakuovány, se již nevrátily a statut hlavního města Moravy získává Brno. Napříč řádění morů a požárů na poč. 18. stol. nastal v Olomouci opět stavební ruch. Kromě nových domů vznikl také soubor nádherných barokních kašen s antickými motivy a hned dva morové sloupy, Mariánský a Nejsvětější Trojice. V průběhu 19. století neměla Olomouc příliš dobré podmínky pro obrovský rozmach průmyslu, zejména díky pevnému sevření města hradbami. V této době obývalo Olomouc cca 15 tisíc obyvatel, dvě třetiny z nich hovořily německy. Po vzniku samostatného Československa získalo v Olomouci početní většinu české obyvatelstvo, která se ještě zvýraznila po připojení okolních měst, dnešních periferních čtvrtí. Podle sčítání lidu žilo v Olomouci v roce 1920 celých 60 tisíc lidí, z toho dvě třetiny Čechů. Dvě války udusily rozvoj průmyslu, druhá světová válka navíc ničení stavebních i kulturních pamětihodností. Po komunistickém převratu v roce 1948 také nedošlo k rozkvětu Olomouce, spíše docházelo k zanedbávání historického dědictví. Po sametové revoluci v roce 1989 nastává postupná rekonstrukce historického centra a památek (www.olomouc.com, www.olomouc.eu).

4.3. Charakteristika sociálně-ekonomických faktorů

4.3.1. Základní údaje

Olomouc je se svými 100 233 obyvateli jedním z nejvýznamnějších měst v České republice. Díky své bohaté historii, starobylé univerzitě, kulturním a řemeslným tradicím, ale především centrální poloze v rámci Moravy byla vždy atraktivním místem pro turisty, obchodníky a podnikatele. Z ekonomického pohledu je město možné charakterizovat jako průmyslové s rozvíjejícími se službami. Vhodná poloha, hospodářská tradice i kvalifikovaná pracovní síla dává městu výrazný potenciál růstu.

Od 1. 1. 2001 je Olomouc centrem Olomouckého kraje a tedy i sídlem Krajského úřadu Olomouckého kraje. Olomoucký kraj je vymezený pěti okresy: Olomouc, Prostějov, Přerov, Šumperk a Jeseník. Velikostí zaujímá kraj 6,7 % rozlohy České Republiky a osmé pořadí mezi čtrnácti kraji, podle počtu obyvatel je na šestém místě. Spolu se Zlínským krajem tvoří tzv. NUTS II – Střední Morava – Nomenclature of Units for Territorial Statistics – Územní statistická jednotka, používaná v rozhodování pro přidělování dotací z programů EU.

První písemný doklad o Olomouci je již z roku 1055 a svým historickým vývojem a postavením je Olomouc v České republice srovnatelná pouze s hlavním městem Prahou. Je také po Praze druhou největší městskou památkovou rezervací se vzácně zachovaným půdorysem středověkého města. Zcela ojedinělým dílem barokního monumentálního sochařství, architektury a urbanismu je Sloup Nejsvětější Trojice, který byl v roce 2000 pro svou unikátnost zapsán do seznamu UNESCO jako desátá památka z České republiky. Církevní vliv po mnoho století zásadním způsobem určoval duchovní, politický i ekonomický rozvoj města a jeho okolí. Biskupství bylo ve městě založeno již v roce 1063 a v 18. století povýšeno na arcibiskupství. Dokladem tohoto vlivu jsou monumentální církevní stavby, jejichž počet je na množství obyvatel největší v České republice. Olomouc vždy vydatně obohacovala vzdělanost a kulturní a umělecké dění na celé Moravě.

4.3.2. Počet obyvatel

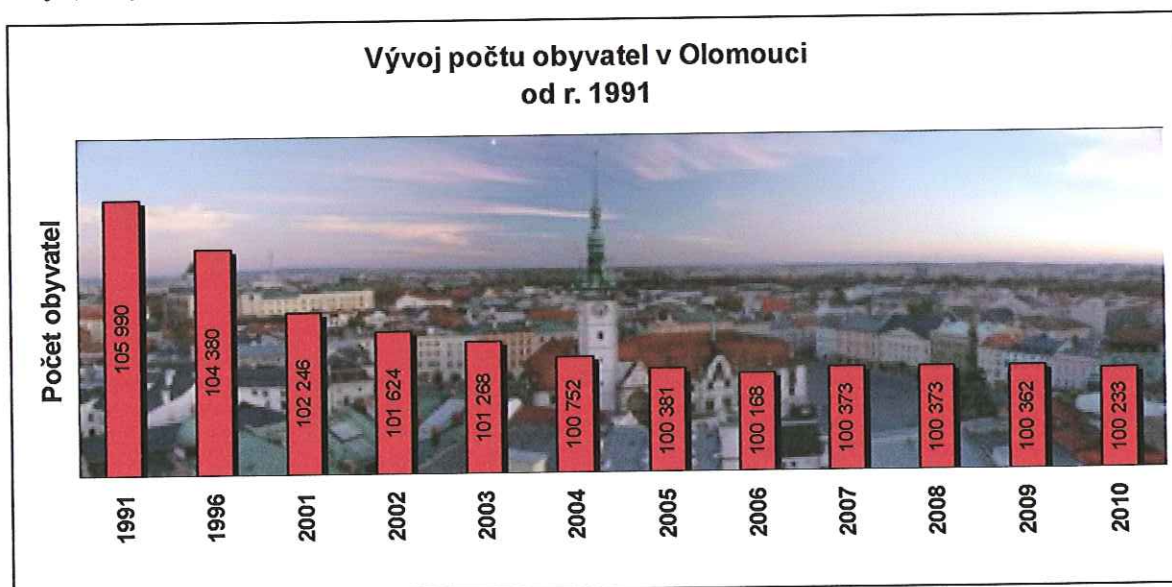
K 31. 12. 2010 žilo v Olomouci 100 233 obyvatel, což představuje 43 % obyvatel okresu Olomouc. Počet obyvatel ve městě v posledních letech stále klesal, v roce 2007 byl zaznamenán mírný nárůst a ke konci roku 2008 setrval na stejné hodnotě z roku 2007. V letech 2009 a 2010 byl pak zaznamenán opět pokles, přičemž přirozený přírůstek (živě narození mínus zemřelí) se pohybuje v kladných číslech a migrační saldo (přistěhovalí mínus vystěhovalí) v záporných. Tak jako v celé republice, tak i v Olomouci populace stárne a zvyšuje se průměrný věk.

Tabulka č. 3 + Graf č.1:

Vývoj počtu obyvatel v Olomouci v letech 1991 – 2010

Rok	Počet obyvatel	rok 1991 = 100% obyvatel
1991	105 990	100
1996	104 380	98,5
2001	102 246	96,5
2002	101 624	95,9
2003	101 268	95,5
2004	100 752	95,1
2005	100 381	94,7
2006	100 168	94,5
2007	100 373	94,7
2008	100 373	94,7
2009	100 362	94,7
2010	100 233	94,6

Zdroj: (Český statistický úřad)

4.3.3. Univerzitní město

V Olomouci se nachází jedna z nejvýznamnějších univerzit v České republice – starobylá Univerzita Palackého – a čtyřadvacet středních škol různého zaměření. Univerzita Palackého byla založena již roku 1573 a dnes je s osmi fakultami a více než čtyřadvaceti tisíci studenty největší vzdělávací institucí v regionu Střední Morava (www.upol.cz). Činnost univerzity, její zahraniční kontakty a participace na mezinárodních projektech jsou předpokladem pro to, aby v Olomouci vzniklo vědecko-výzkumné centrum mezinárodního významu. Důležitým krokem k tomuto cíli bylo otevření Vědeckotechnického parku v roce 2001, jehož součástí je Podnikatelský inkubátor

podporující vznikající firmy převážně z oblasti biotechnologií, nanotechnologií a optoelektroniky. Mezi další projekty s mimořádným významem patří projekt Centrum regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum, Regionální centrum pokročilých technologií a materiálů a Ústav molekulární a translační medicíny vznikající v rámci projektu Biomedicína pro regionální rozvoj a lidské zdroje – tzv. BIOMEDREG (www.vtpup.cz, www.cr-hana.eu, www.rcptm.com, www.biomedreg.cz).

4.3.4. Vzdělanostní struktura

Vzdělání obyvatelstva okresu Olomouc je nad průměrem České republiky, což vytváří dobré podmínky pro budoucí ekonomický rozvoj regionu. Určitým specifikem Olomouce je kvalitní jazykové vzdělávání, které může městu poskytovat významnou konkurenční výhodu.

Od roku 2005 zahájila svou činnost soukromá vysoká škola neuniverzitního typu Moravská vysoká škola Olomouc, která připravuje rovněž projekt regionálního inovačního centra. Olomouc je díky vysokému školství a velkému počtu základních a středních škol centrem vzdělanosti nadregionálního významu. Z hlediska oborového zaměření má Olomouc vysoký potenciál zejména pro rozvoj přírodních a lékařských oborů, včetně špičkových aktivit v oblasti biotechnologií či nanotechnologií a optoelektroniky.

4.3.5. Zaměstnanost

Vývoj nezaměstnanosti lze sledovat veličinami míra nezaměstnanosti a počet uchazečů na jedno volné pracovní místo (www.csu.cz).

Okres Olomouc i město Olomouc v rámci kraje patří mezi oblasti s nižší mírou nezaměstnanosti, jež se během posledních let snížila dokonce i pod národní úroveň, nyní se však opět dostává nad tuto úroveň.

Nezaměstnanost v Olomouci od roku 2004 neustále klesala, ve 3. čtvrtletí 2004 dokonce klesla pod celorepublikovou úroveň a pod ní se udržela až do poloviny roku 2009. Na přelomu let 2007 – 2008 již byla disponibilní pracovní síla do značné míry omezena a firmy často považovaly za překážku dalšího rozvoje nedostatek pracovníků vyhovující kvalifikace. Celosvětová hospodářská krize se projevila výrazným nárůstem nezaměstnanosti. Rok 2010 byl ve znamení extrémů – v prvních měsících roku bylo dosaženo maximální nezaměstnanosti za posledních 6 let, od března začala nezaměstnanost v Olomouci rekordně klesat až do poloviny roku 2010, konec roku byl opět ve znamení

prudkého nárůstu nezaměstnanosti a překonání rekordní hodnoty z února 2010. Nárůst nezaměstnanosti byl doprovázen i výrazným propadem počtu volných míst. Zatímco v 1. pololetí 2008 v Olomouci na jedno volné místo připadali cca 3 uchazeči, během roku 2009 počet vzrostl na 20 – 30 osob. Nyní počet nezaměstnaných připadajících na jedno volné místo činí 11 osob. Dopady hospodářského poklesu dolehly více na muže než ženy – podíl mužů mezi nezaměstnanými se v roce 2009 zvýšil až na 58 % (pro srovnání začátkem roku 2008 činil podíl mužů 48 %). V současné době pozorujeme celkově již stabilizaci zaměstnanosti a předpokládá se, že postupně bude docházet k mírnému navyšování zaměstnanosti (www.czso.cz, www.mpsv.cz).

4.3.6. Firmy, podniky

V Olomouci je vysoká koncentrace potravinářského a strojírenského průmyslu (s významnou a tradiční rolí čerpadlářství). Tato tradiční odvětví často využívají zcela specifické znalosti nahromaděné letitou zkušeností v daném konkrétním oboru stejně jako letitou podnikatelskou kulturu a invence. V průmyslové výrobě převažují menší podniky. V Olomouci prakticky neexistují velké soukromé firmy (nad 1000 zaměstnanců) a rovněž mezi středně velkými subjekty (250 – 1000 zaměstnanců) převažují zaměstnavatelé z veřejného sektoru (www.mpsv.cz).

4.3.7. Občanská vybavenost

V Olomouci je vzhledem k administrativní funkci i geografické poloze v centrální části Moravy silně zastoupen sektor veřejných služeb reprezentovaný kvalitními vzdělávacími, zdravotnickými a sociálními zařízeními, které přesahují hranice okresu. Komerční služby pak především slouží potřebám místního obyvatelstva, přičemž v souvislosti se vstupem významných obchodních řetězců se město stalo regionálním nákupním centrem. V současné době vstupují do města zejména logistické firmy, cílem města je přilákání firem ze sektoru strategických služeb, kterých je ve městě omezený počet. Olomoucký kraj společně s městem Olomouc, univerzitami a hospodářskou komorou zahájil implementaci Regionální inovační strategie.

4.3.8. Tradice, kultura, sport, cestovní ruch

Olomouc vždy vydatně obohacovala vzdělanost a kulturní a umělecké dění na celé Moravě. Je sídlem Moravského divadla, Moravské filharmonie, Vlastivědného muzea, Divadla hudby, Muzea umění, mnoha pěveckých souborů, komorních hudebních těles a celé řady menších galerií, v roce 2006 bylo nově otevřeno Arcidiecézní muzeum.

Metropole Olomouc patří také k významným sportovním centrům. Fotbalový stadion, zimní stadion, plavecký stadion, sportovní hala a tenisové kurty jsou situovány jako obrovský sportovní komplex v těsné blízkosti centra města. V tomto komplexu je provozováno množství dalších sportovních zařízení jak tradičních, tak i v regionu ojedinělých, jako je projekt OUTDOOR – Areál lanových aktivit. Zoologická zahrada je situována v nádherném prostředí na Svatém Kopečku a chová přes 200 druhů zvířat. Pro příznivce golfu je v provozu hřiště v Dolanech – Vésce. V červnu 2009 byl otevřen Olomoucký aquapark, ve kterém je návštěvníkům k dispozici celkem 1 150 m² vodních ploch, rozdělených na vnitřní a letní areál. Aquapark nabízí mnoho atrakcí, jako je tobogán, sauna, vířivé vany, protiproudy, a služeb, například masáže, dětský koutek, letní restaurace apod. V prostorách bývalého spartakiádního stadionu vznikl v režii firmy GEMO OLOMOUC nový sportovní komplex. Jako poslední etapa byl v roce 2010 dostavěn nový čtyřhvězdičkový hotel s kongresovými prostory NH OLOMOUC CONGRESS. Ve fázi realizace je výstavba tříhvězdičkového hotelu IBIS Olomouc a přestavba bývalého hotelu Sigma na čtyřhvězdičkový Clarion Congress Hotel.

Dotek předhůří Jeseníků a nivy řeky Moravy vytváří kvalitní zázemí pro rekreaci. Olomoucké parky o rozloze 47 ha obklopují jako prstenec historické jádro a každoročně jsou zde pořádány mezinárodní květinové výstavy FLORA (www.olomouc.eu).

5. Komunální volby v Olomouci

5.1. Politický vývoj v Olomouci od roku 2000

Volby do prvního krajského zastupitelstva se konaly v listopadu 2000. Při volební účasti 34,19% (volební účast ve městě Olomouci byla 34,01%) skončily vítězstvím čtyřkoalice (KDU-ČSL, US, DEU), která v 55 členném zastupitelstvu získala 15 mandátů, následovaná KSČM se 13 mandáty, ODS s 12, ČSSD s 10 a Nezávislími s 5 mandáty (<http://www.volby.cz>). Prvním hejtmanem se stal Jan Březina (KDU-ČSL) (Usnesení 1. zasedání ZOK 2000).

V roce 2002 se v Olomouci konaly parlamentní i komunální volby. V parlamentních volbách, konaných v květnu, ve městě zvítězila při účasti 57,7% voličů ČSSD s 32,7 % před ODS s 24,7%, KSČM s 15,8% a koalice US, KDU-ČSL a DEU se 14,4 % hlasu. V parlamentu ČR zastupovali statutární město staronoví poslanci ministr

kultury Pavel Dostál (ČSSD), Kateřina Dostálová a Ivan Langer (ODS), Tomáš Kvapil (KDU-ČSL) a nově Alexander Černý (KSČM) (www.volby.cz).

Komunální volbám v listopadu předcházely změny ve stávající radě, zastupitelstvu i poslaneckých klubech. Po několika personálních změnách se v létě rozpadl poslanecký klub US-DEU. Tyto změny poznamenaly do jisté míry komunální volby v listopadu 2002. Zastupitelstvo se ve smyslu zákona znovu vrátilo k pěti volebním obvodům, v každém bylo voleno devět zastupitelů (Usnesení 23. zasedání ZMO 27.5.2002). Olomouc byla v komunálních volbách v roce 1998 rozdělena do šesti volebních obvodů (KMO 1998, s. 15-17). Volební účast byla o 3 % nižší než v roce 1998, tzn. 30 % (www.volby.cz). Olomoučané výrazně preferovali parlamentní volby před komunálními. ČSSD a ODS získaly po 23, 2 % hlasů, v přepočtu na mandáty disponovala ODS 13 a ČSSD 12 křesly v zastupitelstvu. KSČM s 14,9 % 10, KDU-ČSL s 10 % 4, stejně jako SZ se sdružením Šance při 8,9 %. Sdružení pod názvem Olomouc 21 (SOS a nezávislí kandidáti) získalo při 5,4 % 1 mandát stejně jako nový subjekt v zastupitelstvu hnutí Nezávislí s 5,9 % hlasu (www.volby.cz). Jedenáctičlennou radniční koalici vytvořili zástupci politických stran ČSSD, ODS a KDU-ČSL v čele se staronovým primátorem Martinem Tesaříkem (ČSSD) (Zápis 1. zasedání ZMO 11.11.2002).

K 1. lednu 2003 došlo ke zrušení okresních úřadů a přenesení jejich kompetencí na radnice a krajské úřady, další událostí roku 2003 bylo hlasování v referendu o vstupu ČR do Evropské unie a následné eurovolby. Referenda v červnu 2003 se zúčastnilo 55,4 % oprávněných Olomoučanů, z nichž 35 758 (79,1 %) se vyslovilo pro vstup (www.volby.cz). K volbám do evropského parlamentu se však o rok později dostavilo jen 29,5 % voličů z Olomouce. Z místních politiků se europoslanci stali krajský hejtman Jan Březina (KDU-ČSL) a docentka Lékařské fakulty UP Nina Škottová (ODS) (www.volby.cz).

Na podzim roku 2004 se volilo jednak nové krajské zastupitelstvo, a také se konaly volby do Senátu Parlamentu ČR, jejichž vítězem se stal ve druhém kole profesor Lékařské fakulty UP Jan Hálek (ODS) (www.volby.cz).

V krajských volbách na podzim 2004 se k volebním urnám dostavilo 28,44 % voličů (volební účast ve městě Olomouci byla 31,75%). Jasným vítězem se stala ODS, která získala 21 mandátů v zastupitelstvu (ve statutárním městě ji volilo 36,6 % občanů). Druhou nejsilnější stranou ve městě byla ČSSD s 16,1 % (v kraji jen 10 mandátů)

následovaná KSČM s 15,7 % (ovšem v kraji 15 mandátů) a KDU-ČSL s 9,2 % (9 mandátů) (www.volby.cz). Jedenáctičlennou krajskou radu vytvořilo 8 zástupců ODS a 3 zástupci KDU-ČSL, z toho vyplývá, že koalici tvořila ODS a KDU-ČSL. Hejtmánem byl zvolen Ivan Kosatík (Usnesení 1. zasedání ZOK 2004).

V červnu 2006 se konaly volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. V Olomouci za účasti 65,3 % voličů zvítězila ODS s 36,2 % před ČSSD s 34,2 %, KSČM s 10,6 %, SZ s 7,8 % a KDU-ČSL s 6,5 % hlasů. Olomouckými poslanci se stali Ivan Langer (ODS), Martin Tesařík (ČSSD), Alexander Černý (KSČM) a Tomáš Kvapil (KDU-ČSL) (www.volby.cz).

Komunálních voleb na podzim 2006 se účastnilo jen 33,7 % voličů. S velkou převahou zvítězila ODS s 36,4 % hlasů a 21 mandáty, před ČSSD s 24,7 % a 14 mandáty, značně ztratila KSČM s 11,3 % a jen 5ti mandáty, KDU-ČSL si udržela s 8,3 % 4 mandáty a ZS s 6,8 % získala 1 mandát (www.volby.cz). Koalici vytvořily ODS, ČSSD, KDU-ČSL. Primátorem byl zvolen Martin Novotný (ODS).

Krajských voleb na podzim roku 2008 se zúčastnilo 38,5 % voličů (volební účast ve městě Olomouci byla 41,35%). Jasným vítězem se stala ČSSD s 42,5% hlasů a 27 mandáty, ODS získala 25,9 % hlasů a 13 mandátů, KSČM obdržela 11,2 % hlasů a 10 mandátů a nakonec KDU-ČSL s 6,21% a 5ti mandáty v Zastupitelstvu Olomouckého kraje. Koalici tvoří ČSSD s 8 členy, ODS se 2 členy a KDU-ČSL s 1 členem Rady Olomouckého kraje (www.volby.cz).

V roce 2010 se Olomouc účastnila voleb Senátu Parlamentu ČR, do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, a také voleb do zastupitelstva obce. Vítězem senátních voleb se stal stávající hejtmán Olomouckého kraje Martin Tesařík (ČSSD) (www.volby.cz).

Květnových voleb v roce 2010 do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR se účastnilo 63,71 % Olomoučanů, kde na prvním místě se umístila ČSSD s 22,48 %, před ODS s 19,93 %, TOP 09 s 18,24 %, VV s 11,22 % a KSČM s 9,56 % hlasů (www.volby.cz).

Komunální volby v Olomouci v roce 2010 vyhrála ČSSD s 28,67% hlasů voličů. V zastupitelstvu má 17 zástupců, o tři více než v minulém volebním období. ODS s 24,18 % hlasů patří 14 mandátů, oproti dosavadnímu stavu si tak pohoršila o sedm křesel. TOP 09 s 14,8 % hlasů zastupuje 6 lidí. KSČM získala stejně jako v minulých

volbách 5 křesel s 10,15 % hlasů a KDU-ČSL 3 mandáty, o jeden méně než v roce 2006. Věci veřejné získaly 4,82% hlasů, tudíž nezískaly ani jeden mandát, taktéž Strana zelených nezískala žádný mandát. Těchto posledních komunálních voleb se účastnilo 36,97 % voličů (www.volby.cz). Radniční koalici vytvořila ODS, TOP 09 a KDU-ČSL. Primátorem byl znovu zvolen Martin Novotný (ODS).

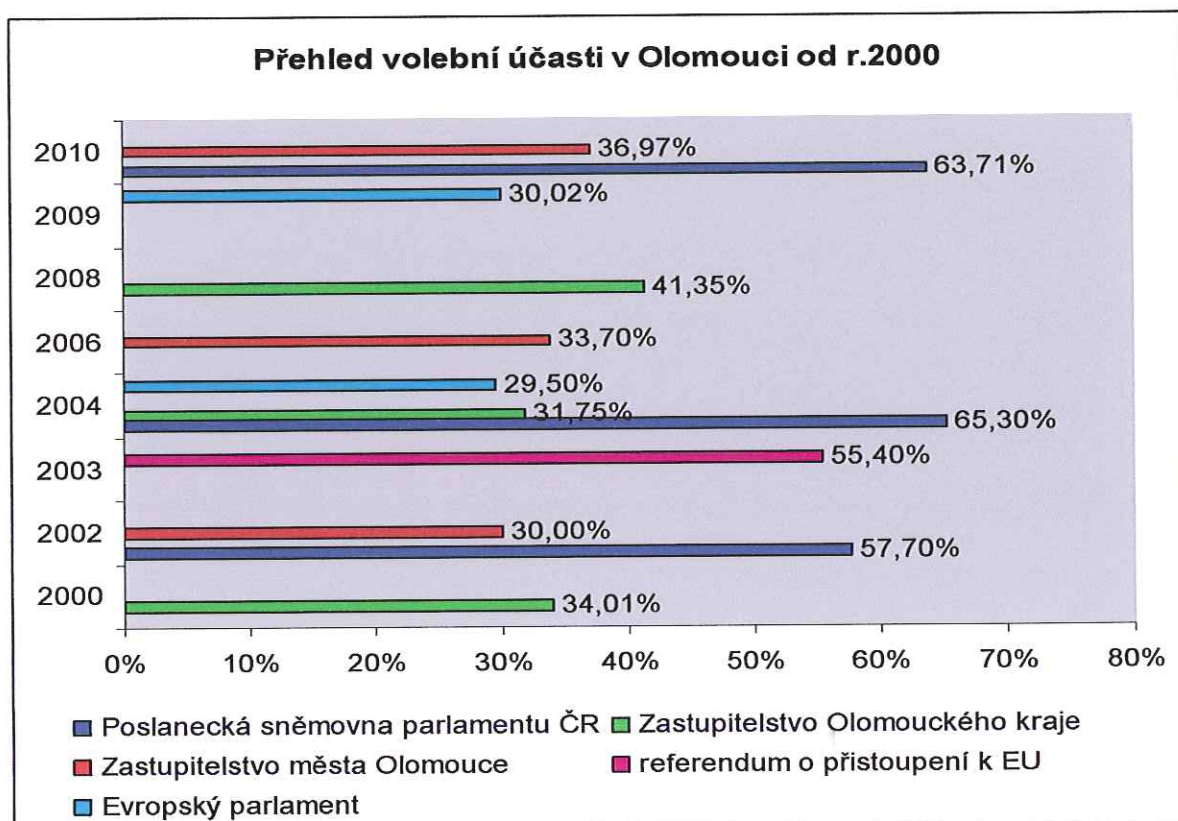
5.2. Volební účast

Tabulka č.4 + Graf č.2:

Přehled volební účasti v Olomouci v %

Rok	Volební účast v Olomouci v %				
	Poslanecká sněmovna parlamentu ČR	Zastupitelstvo Olomouckého kraje	Zastupitelstvo města Olomouce	referendum o přistoupení k EU	Evropský parlament
2000		34,01			
2002	57,70		30,00		
2003				55,40	
2004	65,30	31,75			29,50
2006			33,70		
2008		41,35			
2009					30,02
2010	63,71		36,97		

Zdroj: Český statistický úřad

Klesající volební účast je možno chápat ve smyslu souhlasu občanů s politickou situací, z druhého hlediska může být varováním ohrožujícím demokracii. Zvýšení volební účasti může být dokonce známkou krize demokratického systému (Balík, 2008, s.43).

5.3. Volby druhého řádu

Z hlediska politologické teorie bývají krajské i komunální volby řazeny mezi tzv. druhořadé volby, vyznačující se především nižší volební účastí, což potvrzují údaje z výše uvedeného přehledu volební účasti ve městě Olomouci. Voliči tyto volby vnímají jako méně důležité než volby prvního řádu, za které lze považovat např. volby do Evropského parlamentu, nebo volby do obou komor Parlamentu ČR. Rozdíl mezi volební účastí v komunálních volbách a jim předcházejících volbách do PS PČR byl ve všech případech více jak 25%. I krajské výsledky vykazují více než 22% rozdíl ve srovnání s volbami do PS PČR.

O čím nižší úroveň politiky se jedná, tím méně si ji volič spojuje s ideologickým zázemím politických stran a tím více se rozhoduje na základě konkrétních osobností, které jsou mu svým působením v dané obci či kraji bližší (mimo jiné je také pravděpodobnější osobní kontakt s daným politikem).

Politické strany výrazněji v dané obci uspívají, pokud na jejich kandidátní listině figuruje lokálně významná osobnost spjatá s danou obcí, a to pokud se tato osobnost nachází na předních místech kandidátní listiny, anebo výrazněji tratí, pokud na jejich kandidátní listině nefiguruje lokálně významná osobnost. Efekt lokálně významných osobností může být částečně nahrazen regionálně známou osobností, typicky hejtmanem daného kraje (www.cepsr.com/clanek.php?ID=369).

5.4. Političtí aktéři kandidující do ZMO v roce 2010

V roce 2010 přihlásilo třináct subjektů své kandidátky do komunálních voleb v Olomouci. Do olomouckého zastupitelstva bylo voleno 45 zastupitelů v 5ti volebních obvodech a 89 okrscích. Počet voličů v seznamu obsahoval celkem 82 464 voličů, bylo vydáno 30 485 obálek a odevzdáno 30 362 obálek. Odevzdáno bylo celkem 257 800 platných hlasů.

Tabulka č. 5:

Výsledky hlasování v komunálních volbách v roce 2010

Volební strana	Hlasy		Zastupitelé	
	Abs.	v %	Abs.	v %
Křesťanská a demokratická unie-Československá strana lidová	19 432	7,54	3	6,67
Strana zelených	9 245	3,59	0	0,00
Česká strana sociálně demokratická	73 907	28,67	17	37,78
Komunistická strana Čech a Moravy	26 164	10,15	5	11,11
Občanská demokratická strana	62 330	24,18	14	31,11
Koruna Česká (monarchistická strana Čech, Moravy a Slezska)	1 528	0,59	0	0,00
Jiří Vašíček, nezávislý kandidát	397	0,15	0	0,00
Moravané	607	0,24	0	0,00
Suverenita - Strana zdravého rozumu	7 736	3,00	0	0,00
Věci veřejné	12 437	4,82	0	0,00
TOP 09	38 165	14,80	6	13,33
Strana Práv Občanů ZEMANOVCÍ	4 848	1,88	0	0,00
Republikánská strana Čech, Moravy a Slezska	1 004	0,39	0	0,00

Zdroj: Český statistický úřad

ČSSD: Mezi základní cíle si tato nejsilnější parlamentní levicová strana kladla rozvoj dopravy, školství, bezpečnosti a sociálních služeb ve městě. Lídrem a kandidátem na primátora byl Jiří Rozbořil.

KSČM: Tato politická strana kandidovala do ZMO zatím ve všech komunálních volbách od roku 1994 (v roce 1990 jako KSČ), vždy úspěšně s několika zástupci v ZMO, a vždy v opozici. S faktem, že nebyla spojena s minulými vládnoucími koalicemi, kandidovala KSČM do komunálních voleb v roce 2010. Lídrem byl Alexander Černý.

KDU_ČSL: Také kandidovala do ZMO ve všech komunálních volbách a jako jediná byla součástí všech povolebních koalic, které v Olomouci od roku 1990 – 2010 vládly. Lídrem této politické strany byl Ladislav Šnevajs, který je momentálně náměstkem primátora a členem RMO. Neuvolněným členem RMO je nyní Jan Dostál.

ODS: Vsadila v komunálních volbách na nejschopnější tým lidí, který bude všestranně přispívat k rozvoji města. Pravidelně kandiduje do ZMO od roku 1994 a úspěšně obsazuje křesla v ZMO. Lídrem byl Martin Novotný, který obhájil post

primátora. Náměstky primátora byli zvoleni Jan Holpuch a Martin Major. Neuvolněnými členy jsou Ivan Kosatík a Marcela Hanáková.

TOP 09: Tato pravicová politická strana kandidovala do ZMO v roce 2010 poprvé, jelikož vznikla v červnu roku 2009, s cílem nabídnout voličům novou pravicovou koalici, která nebude navyšovat zadlužení města. Jako jediná z nováčků dopadla velmi úspěšně a získala 6 mandátů v ZMO. Lídrem se stal Ivo Vlach, nyní 1. náměstek primátora. Eva Machová, je další náměstkyní primátora. Neuvolněnými členy RMO jsou Aleš Jakubec a Karel Šimša.

Koruna česká: Kandidovala do ZMO v roce 2010 poprvé a neúspěšně. Hlavní ideou byla ochrana přírodního a kulturního dědictví Olomouce. Lídrem byl Pavel Andrš, který v minulosti byl členem ZMO i RMO, ale za politickou stranu Zelení – Šance.

Moravané: Toto politické uskupení kandidovalo do ZMO v roce 2010 již podruhé a opět neúspěšně. Od svého vzniku v roce 2005 usilují o uznání Moravanů jako samostatného národa se svými vlastními orgány.

Nezávislý kandidát Jiří Vašíček: Kandidatura, která byla pro Olomouc neobvyklá. Neúspěšný kandidát, který prosazoval posílení role komisí městských částí a větší respekt radních k peticím občanů.

Republikánská strana Čech, Moravy a Slezska (RSČMS): Tato politická strana vznikla v červnu roku 2010 a kromě Olomouce kandidovala v dalších čtyřech městech. Její členové zastávají rasistické či xenofobní názory. V Olomouci neúspěšné uskupení.

Strana práv občanů Zemanovci: Cílem této politické strany byl rozvoj dopravy, parkování a školství. Lídrem byl Radek Augustin, bývalý zastupitel ZMO za ČSSD.

Strana zelených: Pravidelný úspěšný kandidát v komunálních volbách v Olomouci od roku 1990. V roce 2002 obhájila tato strana 4 mandáty v ZMO, bohužel rozpadem strany získala v roce 2006 již jen 1 mandát. V roce 2010 ve volbách do ZMO neobstála. Cílem této politické strany byla průhlednost komunální politiky a změna jednacího řádu zastupitelstva. Lídrem byla Edita Hrstková.

Suverenita – strana zdravého rozumu: Hlavní ideou byl boj proti korupci a transparentnost přidělování veřejných zakázek. Lídrem na kandidátce byla Květoslava Hlaváčová.

Věci veřejné: Tato středová politická strana kandidovala do ZMO v roce 2010 poprvé, po úspěchu ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR na jaře téhož

roku. Cílem této politické strany bylo průhledné nakládání s městským majetkem a zakázky města. Lídrem byla Dagmar Navrátilová. Se ziskem 4,82% těsně nezískala žádný mandát v ZMO.

Do olomouckého zastupitelstva v roce 2010 kandidovalo 13 subjektů, z nichž pouze 5 bylo úspěšných. K tradičním parlamentním stranám ČSSD, KDU-ČSL, ODS a KSČM se přidal nováček TOP 09. Strana zelených bohužel neobhájila žádný mandát. Moravané kandidovali již podruhé, ale opět neúspěšně. Zbývajících 7 subjektů kandidovalo poprvé a neúspěšně především z důvodu krátkého fungování těsně před volbami.

V roce 2006 kandidovalo 10 politických uskupení, z nichž polovina byla úspěšných. Volilo se v 88 okrscích. Počet voličů v seznamu obsahoval celkem 83 124 voličů, bylo vydáno 28 005 obálek a odevzdáno 27 989 obálek. Odevzdáno bylo celkem 241 959 platných hlasů.

V roce 2002 kandidovalo 12 subjektů, z nichž 7 získalo posty v olomouckém zastupitelstvu. Opět se volilo v 88 okrscích. Počet voličů v seznamu obsahoval celkem 83 259 voličů, bylo vydáno 25 017 obálek a odevzdáno 24 992 obálek. Odevzdáno bylo celkem 215 018 platných hlasů.

Počet kandidujících subjektů je srovnatelný se všemi zkoumanými komunálními volbami, ovšem počet úspěšných subjektů v ZMO má klesající tendenci.

Ve výše uvedeném výčtu politických stran, hnutí, nezávislých kandidátů kandidovaly tzv. etablované politické strany relevantní a zavedené na parlamentní úrovni. Mezi ně se řadí ČSSD, KSČM, ODS, Strana zelených, TOP 09, Věci veřejné. Na pomezí skupin etablovaných a regionálních politických stran můžeme řadit KDU-ČSL, která po volbách v roce 2010 již není zastoupena v PSP ČR, stále však má své zástupce v Senátu. V Olomouci dále působí lokálně komunální strany např. Moravané a nakonec sdružení nezávislých kandidátů, kdy v Olomouci kandidoval pouze jeden nezávislý kandidát Jiří Vašíček. Již od prvních porevolučních komunálních voleb v roce 1994 je olomoucké zastupitelstvo výhradně zastoupeno etablovanými politickými stranami. Pouze v roce 2002 byli součástí olomoucké samosprávy 2 zastupitelé Nezávislých a Sdružení SOS.

5.5. Volební systém v Olomouci

Olomouc je již od roku 1994 rozdělena do 5ti volebních obvodů. V každém z těchto obvodů se volí 9 zastupitelů tzn. volič má 9 hlasů. Zastupitelstvo města Olomouce tvoří 45 zastupitelů. Volič má 3 možnosti jak naložit se svými 9ti hlasy:

1. Zaškrtnete konkrétní politickou stranu a tím dá hlas prvním devíti kandidátům. Není možné volit stranu a zároveň zaškrtnout její kandidáty, které chce volič preferovat.
2. Rozdělí hlasy mezi jednotlivé kandidáty různých politických uskupení.
3. Kombinací předchozích dvou způsobů zaškrtnete stranu a několik hlasů rozdává mezi kandidáty jiných politických stran.

Přestože volič volí jednotlivé kandidáty, mandáty v zastupitelstvu získávají politické strany. Aby byla politická strana zařazena do přepočítávání získaných hlasů na mandáty, musí překonat 5% hlasů z celkového počtu hlasů ke zvolení do obecního zastupitelstva.

Hlasy pro politické strany, které nepřesáhnou hranici 5%, propadnou. V případě Olomouce, která je rozdělena do 5ti volebních obvodů, je potřeba na získání mandátu v kterémkoliv z volebních obvodů okolo 10% hlasů.

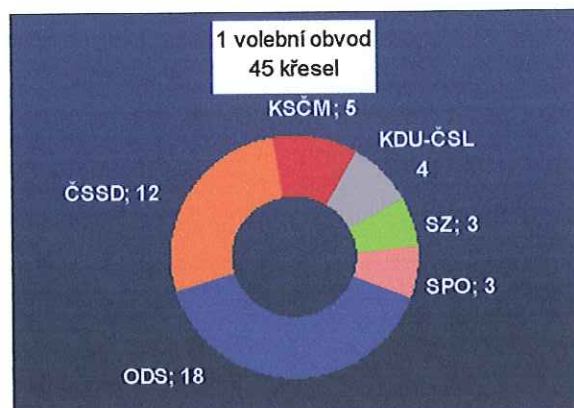
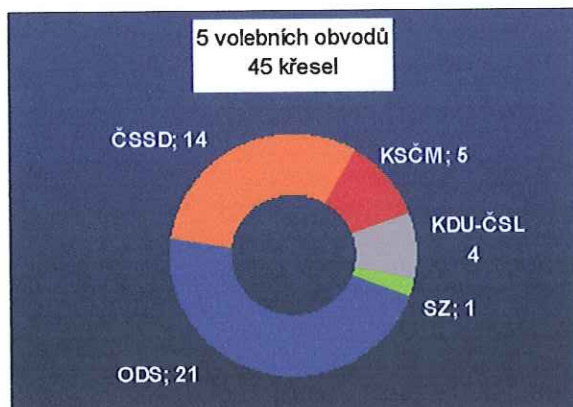
V komunálních volbách v roce 2006 mělo rozdělení Olomouce do pěti obvodů vliv na to, že Společně pro Olomouc (SPO) s 5,8% nezískalo jediný mandát. V případě, že by Olomouc nebyla rozdělena do volebních obvodů, získalo by SPO 3 mandáty. Také Strana zelených, která získala 6,9% hlasů a jeden mandát v zastupitelstvu, by v případě nerozdělení získala mandáty 3. Kde se oněch 5 mandátů podělo? Nejsilnější ODS získala 3 a 2 mandáty ČSSD. Tento systém tedy většinou přihrává hlasy malých stran stranám větším. V tomto případě 2 největším.

Tabulka č. 6 + Graf č.3:

Porovnání mandátů jednotlivých politických stran v 1 a v 5 volebních obvodech v komunálních volbách v roce 2006

Název strany	% získaných hlasů	Počet mandátů	
		5 volebních obvodů	1 volební obvod
ODS	36,44	21	18
ČSSD	24,66	14	12
KSČM	11,27	5	5
KDU-ČSL	8,35	4	4
SZ	6,85	1	3
Společně Pro Olomouc	5,80	0	3

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet

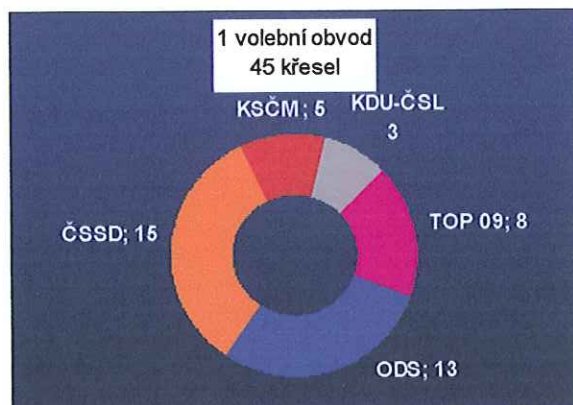
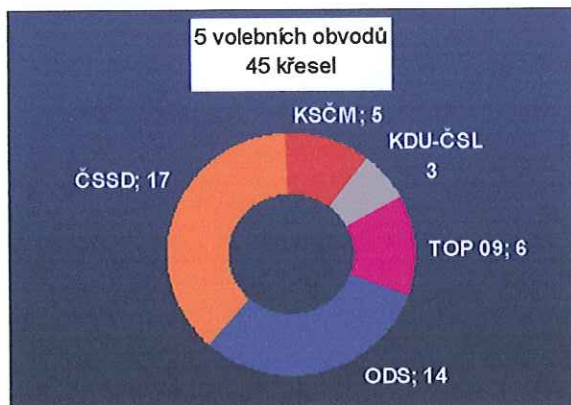
V roce 2010 rozdělení Olomouce na 5 volebních obvodů nemělo vliv na žádnou z menších politických stran, jelikož žádná z nich nezískala více jak 5 % hlasů z celkového počtu hlasů k získání mandátu v obecním zastupitelstvu. Také na koaliční uskupení by v případě jednoho volebního obvodu nedošlo ke změně. Naopak by stávající koalice měla silnější pozici 25 křesel v zastupitelstvu. Po výsledku komunálních voleb v roce 2010 uvažují olomoučtí zastupitelé o změně volebního systému z pěti volebních obvodů na jeden.

Tabulka č. 7 + Graf č.4:

Porovnání mandátů jednotlivých politických stran v 1 a v 5 volebních obvodech v komunálních volbách v roce 2010

Název strany	% získaných hlasů	Počet mandátů	
		5 volebních obvodů	1 volební obvod
ODS	24,18	14	13
ČSSD	28,67	17	15
KSČM	10,15	5	5
KDU-ČSL	7,54	3	4
TOP 09	14,80	6	8

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet

Na jednu stranu je rozdělení pro Olomoučany výhodné. Každá městská část má své specifické problémy a občanům dává možnost přesně kontrolovat, jak se o jejich volební obvod starají jejich zástupci. I politické strany mají nejen globální program, ale i zvláštní programy řešící situaci v jednotlivých volebních obvodech.

Z opačného pohledu tento systém nahrává větším politickým stranám, protože pro získání mandátu je potřeba získat okolo 10% hlasů, zatímco v případě jednoho obvodu stačí 5%.

A také bere čtyřem pětinaš obyvatele Olomouce možnost dát hlas budoucímu primátorovi.

5.6. Formování koalic

V Olomouci je voleno 45-ti členné zastupitelstvo. Rada města Olomouce je jedenáctičlenná.

V roce 2002 byla koalice vytvořena 29 členy politických stran ODS, ČSSD a KDU-ČSL. Opozici tvořily KSČM, SZ, Sdružení Olomouc 21 a hnutí Nezávislí v počtu 16ti zastupitelů. Tuto koalici tvořily 2 největší ideově nesourodé politické strany ODS a ČSSD, které si k sobě přizvaly KDU-ČSL, což je charakteristickým rysem velké koalice. Klíčovým je také motiv spojenectví ODS a ČSSD, strany vítězné a druhé nejúspěšnější v komunálních volbách. Nabízely se další dvě varianty vytvoření koalic a to spojení ODS s ČSSD bez KDU-ČSL, anebo třiatvacetičlennou většinu mohly tvořit všechny politické strany kromě ČSSD a KSČM. Je zde potřeba zmínit, že všechny politické strany odmítly případně tvořit koalici s KSČM, která ve volbách získala 10 mandátů, a dále ODS s ČSSD odmítly vytvořit koalici s jakoukoliv neparlamentní stranou z důvodu neprůhlednosti jejich záměrů.

V roce 2006 tvořilo koalici dokonce 39 členů stejných politických stran jako v roce 2002. Opozici představovaly KSČM a SZ, ideově nesourodí protivníci, v počtu 6 zastupitelů. Zase ji lze nazvat jako velkou koalici, jelikož vytrvala po dvě volební období, což potvrzuje fakt dlouhodobé spolupráce. A opět zde stáli dva dominantní ideově protikladní spoluhráči ODS a ČSSD. Přitom ODS a KDU-ČSL mohly spolu uzavřít minimální vítěznou ideově propojenou s 25 hlasy v zastupitelstvu. Osmileté vládnutí Velké koalice v Olomouci bylo ukončeno následujícími komunálními volbami v roce 2010.

V roce 2010 došlo v Zastupitelstvu města Olomouce k výrazným změnám. Koalice byla sestavena z 23 zástupců ODS, TOP 09 a KDU-ČSL. Opozici vytvořily zástupci levicových stran ČSSD s KSČM v počtu 22 členů. Strmý pád ODS byl nejvýraznějším rysem komunálních voleb v Olomouci v roce 2010 ve srovnání s minulými volbami. Do komunální politiky totiž vstoupil silný soupeř TOP 09. Byla vytvořena koalice nezahrnující vítěznou ČSSD ve volbách. Rozhodujícím faktorem byla programová blízkost všech aktérů, proto lze tuto koalici definovat jako minimální vítěznou ideově propojenou. Velká koalice mohla být zachována jak ve složení pouze ODS a ČSSD s 31 mandáty, tak i v původním složení s KDU-ČSL s 34 mandáty, ale tato koalice byla stále častěji vystavována kritice. V předvolební kampani byla dokonce tato koalice nazvaná jako koaliční saň a malé politické strany požadovaly její odchod z radnice. Jedním z důvodů byla kritika za netransparentní hospodaření s majetkem města. V případě, že by taková koalice, i přes velkou kritiku vznikla, a fungovala další volební období, jistě by v následujících volbách tyto stěžejní politické strany ztratily postavení. Další možnou koalici by mohlo být spojení ČSSD s TOP 09 s 23 křesly v zastupitelstvu, anebo ještě přidružení KDU-ČSL k těmto dvěma stranám s 26 mandáty. Šlo by tak o minimální ideově nepropojenou koalici z důvodu velkých ideologických rozdílů.

Tabulka č. 8:

Přehled koalic vládnoucích v Olomouci od roku 2002

Rok	Složení koalice	Složení opozice	Počet mandátů koalice/opozice	Typ koalice
2002	ODS(13)/ČSSD(12)/ KDU-ČSL(4)	KSČM(10)/SZ(4)/ Olomouc 21(1)/ Nezávislí(1)	29/16	VELKÁ
2006	ODS(21)/ČSSD(14)/ KDU-ČSL(4)	KSČM(5)/SZ(1)	39/6	VELKÁ
2010	ODS(14)/TOP 09(6)/ KDU-ČSL(3)	ČSSD(17)/KSČM(5)	23/22	MINIMÁLNÍ VÍTĚZNÁ IDEOVĚ PROPOJENÁ

5.7. Shrnutí komunálních voleb v Olomouci v roce 2010

15. a 16. října 2010 přišlo v Olomouci 36,97 % voličů, což vyjadřuje nejvyšší účast ve srovnání s lety 2006 a 2002. Komunální volby v Olomouci lze zařadit do tzv. voleb druhého řádu, z důvodu dlouhodobé nižší volební účasti ve srovnání s volbami na vyšších úrovních.

Kandidovalo celkem 13 subjektů, z nichž úspěšných bylo pouze 5. Byly to politické strany ČSSD, KDU-ČSL, KSČM, ODS a TOP 09.

Vítězem voleb se tentokrát stala ČSSD s 28,67 % hlasů, což byl nejlepší volební výsledek za celou dobu fungování ČSSD v ZMO. Druhá skončila ODS s 24,18 % hlasů, která ve srovnání s rokem 2006 (36,4%) výrazně oslabila. Nicméně se v letech 2002 a 2006 stala vítězem voleb. Na třetím místě se překvapivě umístila TOP 09 s 14,8% hlasů. Uvidíme, zda si tato politická strana takový strmý úspěch udrží i v dalších volbách. Čtvrté místo s 10,15 % hlasů obsadila KSČM, která již podruhé oslabila a taktéž KDU-ČSL s 7,54% hlasů skončila na pátém místě. Věci veřejné se svými 4,82% hlasů se do ZMO již nedostaly. Strana zelených s 3,59% hlasů poprvé nedosáhla na žádný mandát.

Také v roce 2010 byla Olomouc rozdělena do 5ti volebních obvodů. Byla vytvořena minimální vítězná ideově propojená koalice z 23 členů ODS, TOP 09 a KDU-ČSL. Opozici vytvořilo 22 členů ČSSD a KSČM.

6. Závěr

Bakalářská práce měla charakterizovat komunální volby v roce 2010 ve statutárním městě Olomouci. Olomouc je se svými 100 233 obyvateli jedním z nejvýznamnějších měst v České republice. Analýza ukázala, že volební účast ve volbách do ZMO má rostoucí tendenci ve srovnání s lety 2006 a 2002. Taktéž na krajské i parlamentní úrovni volební účast Olomoučanů roste. Důvodem jistě byla kandidatura nových politických subjektů TOP 09 a VV, které zaznamenaly velký úspěch v jarních parlamentních volbách. Občané také doufali ve změnu velké radniční koalice, s jejíž osmiletou vládou byli nespokojeni, což se nakonec povedlo.

Kandidátní listiny v roce 2010 sestavilo 13 volebních stran, z toho 5 bylo úspěšných. Ve srovnání počtu kandidujících a úspěšných politických stran, tak právě poslední volby zaznamenaly 40% úspěšnost kandidátů, zatímco v předchozích volbách byla úspěšnost přinejmenším 50%. Počet kandidujících politických stran je srovnatelný se všemi zkoumanými komunálními volbami.

ZMO bývá výhradně zastoupeno etablovanými politickými stranami. Pouze v roce 2002 byli součástí olomoucké samosprávy 2 zastupitelé Nezávislých a Sdružení SOS.

V Olomouci se v jediném městě v České republice (kromě Prahy, která má zcela jiné podmínky) volí 45 zastupitelů v 5ti volebních obvodech po 9ti mandátech. Výše uvedený volební systém v Olomouci většinou napomáhal dvěma největším politickým stranám ODS a ČSSD, které v Olomouckém kraji i samotné Olomouci rády tvořily velké koalice na všech úrovních, i když to nebylo nutné. Jak v roce 2002, tak v roce 2006 mohla nejsilnější politická strana vytvořit koalici bez svého hlavního politického rivala a ani jednou se tak nestalo. Přitom velké koalice by měly být podle politologických teorií koalic spíše jevem výjimečným než pravidlem. Kde je totiž velká koalice, je logicky „malá“ opozice a tedy nízká kontrola vládnoucích elit. Paradoxně 5 volebních obvodů v roce 2010 spíše uškodilo vytvořené minimální vítězné ideově propojené koalici (ODS, TOP 09 a KDU-ČSL), která má v ZMO křehkou většinu 23 hlasů. V případě 1 volebního obvodu by to bylo hlasů 25. Postavení stávající koalice v ZMO vyžaduje perfektní spolupráci založenou na zodpovědnosti, poctivosti, disciplíně a komunikaci. Na každém jednání ZMO je nutná účast všech koaličních zastupitelů. Jelikož se účastním každého jednání ZMO jako obsluha hlasovacího zařízení již čtvrtým rokem, musím konstatovat, že po říjnových volbách v roce 2010 se na každém jednání ZMO více diskutuje, což považuji za pozitivní

přínos. Současná koalice musí brát zřetel na opozici, což se za dvě minulá volební období nestávalo.

Všichni koaliční partneři v rozhovorech naznačili, že výsledek komunálních voleb v roce 2010 spěje k tomu, aby se další komunální volby konaly v jednom volebním obvodu. Také hodnotili stávající koalici za poctivější vůči minulým. Na otázku týkající se formování kandidátních listin odpověděli v tom smyslu, že každá z politických stran má nižší úroveň jako sněm(ODS), či městskou organizaci (TOP 09), nebo místní organizaci v případě KDU-ČSL, kteří navrhnou kandidáty do komunálních voleb. Vyšší úroveň jako výkonná rada u ODS, či regionální výbor u TOP 09, anebo městský výbor u KDU-ČSL rozhodují a schvalují sestavení kandidátních listin (Příloha č.1).

Na závěr si dovoluji konstatovat, že v Olomouci chybí silný lokální politický subjekt, který by uspěl v komunálních volbách a tím konkuroval etablovaným politickým stranám a zasahoval do dění v olomoucké samosprávě.

7. Seznam literatury

7.1. Literatura

- ◆ BALÍK, Stanislav. 2009. *Komunální politika obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha: Grada publishing, a.s. 256 s. ISBN 978-80-247-2908-4.
- ◆ BALÍK, Stanislav. 2008. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. 387 s. ISBN 978-80-7325-144-4.
- ◆ ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, ČOPÍK, Jan. 2010. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. 1. vyd. Praha: Grada publishing, a.s. 240 s. ISBN 978-80-247-3061-5.
- ◆ ČMEJREK, Jaroslav. 2007. *Moderní společnost a problémy politiky*. RNDr. Michal Kubálek; doc. PhDr. Zdeněk Pátek, CSc.; Ing. Pavel Dostál. 3. vyd., dotisk. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze. 304 s. ISBN 978-80-213-0841-1.
- ◆ CHYTILEK, Roman, ŠEDO, Jakub, LEBEDA, Tomáš, ČALOUD, Dalibor. 2009. *Volební systémy*. 4. vyd. Praha: Portál, s.r.o. 376 s. ISBN 978-80-7367-548-6.
- ◆ KREJČÍ, Oskar. 2006. *Nová kniha o volbách*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing. 481 s. ISBN 80-86946-01-0.
- ◆ VODIČKA, Karel, CABADA, Ladislav. 2007. *Politický systém České republiky*. 2. vyd. Praha: Portál, s.r.o. 374 s. ISBN 978-80-7367-337-6.

7.2. Internetové zdroje

- ◆ Acta politologica. [cit. 2011-12-15]. Dostupný z www.acpo.cz
- ◆ Aktuálně.cz. [cit. 2011-12-10]. Dostupný z www.aktualne.cz
- ◆ Ústav molekulární a translační medicíny LF UPOL. [cit. 2011-12-8]. Dostupný z www.biomedreg.cz
- ◆ Česká televize. [cit. 2012-1-11]. Dostupný z www.ceskatelevize.cz
- ◆ Centrum regionu Haná. [cit. 2011-12-8]. Dostupný z www.cr-hana.eu
- ◆ Český statistický úřad. [cit. 2011-12-1]. Dostupný z www.czso.cz
- ◆ DeníkReferendum. [cit. 2012-1-11]. Dostupný z www.denikreferendum.cz
- ◆ Ministerstvo práce a sociálních věcí. [cit. 2011-12-8]. Dostupný z www.mpsv.cz

- ◆ Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu.[cit. 2012-1-11].
Dostupný z www.novinky.cz
- ◆ Regionální informační server. [cit. 2011-12-8]. Dostupný z www.olomouc.com
- ◆ Statutární město Olomouc. [cit. 2011-12-8]. Dostupný z www.olomouc.eu
- ◆ Regionální centrum pokročilých technologií a materiálů. [cit. 2011-12-8].
Dostupný z www.rcptm.com
- ◆ Univerzita Palackého v Olomouci. [cit. 2011-12-8]. Dostupný z www.upol.cz
- ◆ Volby. [cit. 2012-1-11]. Dostupný z www.volby.cz
- ◆ Vědeckotechnický park Univerzity Palackého v Olomouci. [cit. 2011-12-8].
Dostupný z www.vtpup.cz
- ◆ Zákon o volbách do zastupitelstev obcí. Zákon 491/2001 Sb. [cit. 2011-8-8]
Dostupný z www.sagit.cz/pages/sbirkacast.asp?zdroj=Sb.&rocnik=2001&castka=178&cd=76&typ=r.
- ◆ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).
- ◆ Central european political studies rewiew.
Dostupný z www.cepsr.com/clanek.php?ID=369 [cit. 8.12.2011]

7.3.Usnesení, zápisy

- ◆ Usnesení 1. zasedání ZOK 2000
- ◆ Usnesení 23. zasedání ZMO 27.5.2002
- ◆ Usnesení 1. zasedání ZOK 2004
- ◆ Zápis 1. zasedání ZMO 11.11.2002

Seznam zkratk

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

DEU – Demokratická unie

KDU-ČSL – Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová

KMO – Kronika města Olomouce

KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy

ODS – Občanská demokratická strana

PSP ČR – Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky

SPO – Společně pro Olomouc

SZ – Strana zelených

TOP 09 – Tradice, Odpovědnost, Prosperita

US – Unie svobody

UP – Univerzita Palackého

VV – Věci veřejné

ZMO – Zastupitelstvo města Olomouce

ZOK – Zastupitelstvo Olomouckého kraje

Seznam tabulek a grafů

Tabulka č. 1: Rozdílné metody přidělování mandátů ve volbách do obecních zastupitelstev v roce 1990 a 1994

Tabulka č. 2: Třídy a typy koalic

Tabulka č. 3 + Graf č. 1: Vývoj populace v Olomouci v letech 1991 – 2010

Tabulka č. 4 + Graf č. 2: Přehled volební účasti v Olomouci v %

Tabulka č. 5: Výsledky hlasování v komunálních volbách v roce 2010

Tabulka č. 6 + Graf č. 3: Porovnání mandátů jednotlivých politických stran v 1 a v 5 volebních obvodech v komunálních volbách v roce 2006

Tabulka č. 7 + Graf č. 4: Porovnání mandátů jednotlivých politických stran v 1 a v 5 volebních obvodech v komunálních volbách v roce 2010

Tabulka č. 8: Přehled koalic vládnoucích v Olomouci od roku 2002

8. Přílohy

Příloha č.1: Rozhovory s komunálními politiky

3 stejné otázky byly položeny 3 zástupcům politických stran vládnoucích na olomoucké radnici. Osloveni byli Martin Novotný (ODS), primátor, Eva Machová (TOP 09), náměstkyně primátora a Ladislav Šnevajs (KDU-ČSL), náměstek primátora.

1. Co si myslíte o tom, aby Olomouc byla jediným volebním obvodem?
2. Jak hodnotíte první rok vládnutí nové radniční pravicové koalice ODS, TOP 09 a KDU-ČSL, která má v Zastupitelstvu města Olomouce křehkou většinu jednoho hlasu?
3. Jak dochází ve vaší politické straně k formování kandidátních listin?

Martin Novotný (ODS), primátor

1. Nezasťírám, že ne všichni občanskí demokraté jsou pro změnu systému. S generační výměnou ODS se ale pohled na tuto problematiku vyvíjí a přibývá těch, kdo by byli pro jeden volební obvod.

2. Křehká většina se prozatím nejeví jako zásadní problém. Všechny klíčové materiály jsme doposud zvládli v zastupitelstvu pohodlně prohlasovat. Každá koalice má svá pozitiva a negativa, i tato. Za klíčový moment příštího roku vidím to, zda u všech koaličních subjektů převáží vědomí zodpovědnosti za rozvoj města oproti pojetí politiky jako permanentní exhibice a konfliktu. Před touto nákazou šířící se z celostátní úrovně jsme doposud olomouckou komunální politiku ušetřili.

3. Pravidla pro sestavení komunální kandidátky schvaluje vždy Výkonná rada a všechna místní sdružení jsou povinna se jimi řídit. V Olomouci existují dvě místní sdružení. Místní sdružení ODS Olomouc – město (200 členů) a Místní sdružení Olomouc (15 členů). Méně početnější sdružení nemá moc velkou šanci se prosadit, pokud není zrovna to větší vstřícné. Struktura kandidátní listiny je následující: místní sněm nominuje lídra kandidátní listiny a kandidáty do pěti volebních obvodů po devíti kandidátech (příčemž lídr kandidátní listiny je prvním v pořadí v jednom z pěti obvodů). V každém obvodu stanovuje pořadí kandidátů (1. - 9.).

Mgr. Eva Machová (TOP 09), náměstkyně primátora

1. Co se týče dělení města na volební obvody, myslím si, že i samotný primátor tentokrát poznal, že pokud by byla Olomouc jen jediným obvodem, mohli jsme mít nyní silnější koalici a jednodušší pozici. Proto se podle mě brzy najde politická vůle ke změně systému, který až dosud při volbách diskriminoval menší strany.

2. Stávající řízení města pouze pravicovými stranami hodnotím velmi pozitivně, přestože je trvale ohroženo možností neprohlášení předložených dokumentů pouze 1 členem koalice v zastupitelstvu. Jedná se o koalici složenou ze 3 stran s různými vizemi řízení města, je nutné tedy dohodnout jednotlivé postupy při řízení města. Funkčnost koalice dokazuje její stávající udržení.

3. Regionální výbor je výkonný orgán strany v regionu. Regionální výbor zejména navrhuje kandidáty do voleb dle příslušné vnitrostranické normy, rozhoduje o kandidátních listinách pro volby do místních zastupitelstev obcí, kde nepůsobí místní organizace; o kandidátních listinách do městských zastupitelstev územně členěných statutárních měst rozhoduje regionální výbor společně s místními výbory územně příslušných místních organizací na společném jednání. V Olomouci funguje Městská organizace TOP 09.

RNDr. Ladislav Šnevajs (KDU-ČSL), náměstek primátora

1. Pro jeden volební obvod hovoří celá řada logických, ale i pocitových argumentů. Olomouc je statutárním městem, které není rozděleno na obvody, tedy struktura magistrátu a samosprávy je taková, že každý odbor na radnici i zastupitel je příslušný a rozhoduje o celém městě. Každý volič by tedy měl mít možnost vyjádřit se je každému ze 45-ti členů zastupitelstva města. V současném systému například o primátorovi "rozhoduje" pouze pětina voličů. Jsem také přesvědčen, že většina voličů se v první řadě cítí Olomoučany a teprve potom obyvateli specifických částí města. V současném systému docházelo k takovým absurditám, že lídrem volebního obvodu byl občan města bydlící v úplně jiné části města.

2. Tato koalice je poctivější vůči voličům koaličních stran a zároveň náročnější na komunikaci mezi koaličními zastupiteli. Každý materiál do zastupitelstva musí mít 100% - ní podporu koaličních zastupitelů, což ale představuje hodně práce a komunikační dovednost. Náročnější je samozřejmě i samotné projednávání na zastupitelstvu, kde jsou

všechny nepopulární kroky podrobovány kritice opozice. Na celkové hodnocení je příliš brzy, ale již dnes lze říci, že těsná většina je pro sestavení a fungování koalice reálná.

3. Pořadí kandidátů na kandidátce je u komunálních voleb stanoveno (odhlasováno) 18-ti členným městským výborem. Kandidátky do místních zastupitelstev sestavují výbory místní organizace strany po projednání na členské schůzi. Pokud v místě není místní organizace strany, může kandidátku do místních zastupitelstev sestavit okresní výbor strany. Kandidátku do městských zastupitelstev územně členěných měst sestavují městské výbory z návrhů dílčích organizací. Dbáme na to, aby kandidátka byla vyvážena věkově, profesně a v neposlední řadě i co se týče pohlaví kandidátů.